

Bakgrunn for utredningsprogram
50(132) kV kraftledning Støleheia–
Harestad–Nordbø og ny Hareheia
transformatorstasjon

Stavanger, Randaberg og Rennesøy
kommuner i Rogaland fylke

Tiltakshaver	Lyse Elnett AS
Referanse	201842140-147
Dato	21.08.2019
Ansvarlig	Lisa Vedeld Hammer
Saksbehandler	Tanja Midtsian

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

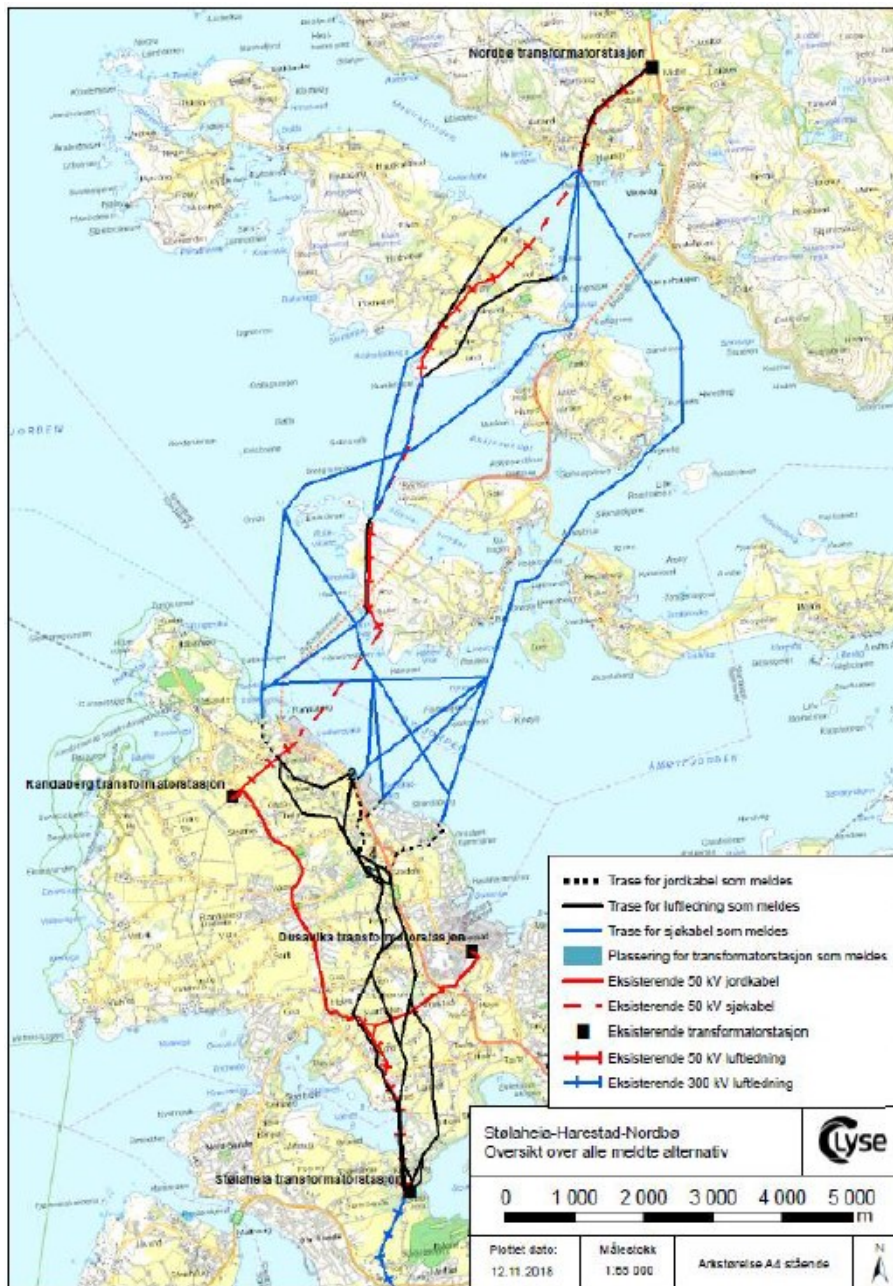
Innhold

INNHold	1
1 INNLEDNING	2
1.1 TILTAKET.....	2
2 NVES BEHANDLING AV MELDINGEN	4
2.1 HØRING.....	4
2.2 MØTER.....	4
2.3 INNKOMNE MERKNADER	4
3 NVES VURDERING AV KRAV TIL UTREDNINGER	5
3.1 INNLEDNING	5
3.2 PROSESS OG METODE	5
3.3 BESKRIVELSE AV ANLEGGENE	6
<i>Begrunnelse for tiltaket og beskrivelse av 0-alternativet</i>	6
<i>Beskrivelse av alternativer</i>	6
<i>Systemløsning</i>	6
<i>Teknisk/økonomisk vurdering</i>	6
3.4 TRANSFORMATORSTASJONER/KOBLINGSSTASJONER.....	7
3.5 NYE TRASÉALTERNATIVER OG LØSNINGER SOM SKAL INNGÅ I UTREDNING SARBEIDET	7
3.6 TILTAKETS VIRKNING FOR MILJØ OG SAMFUNN	9
<i>Landskap og visualiseringer</i>	9
<i>Kulturminner og kulturmiljøer</i>	10
<i>Friluftsliv</i>	10
<i>Naturmangfold</i>	10
<i>Arealbruk</i>	11
<i>Nærings- og samfunnsinteresser</i>	11
3.7 UTREDNINGSKRAV SOM IKKE ER INKLUDERT I UTREDNINGSPROGRAMMET.....	13
4 OPPSUMMERING	15
VEDLEGG A – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER	17

1 Innledning

I dette notatet sammenfattes og diskuteres høringsuttalelsene som har kommet inn i forbindelse med høring av Lyse Elnetts melding og forslag til utredningsprogram for ny 50 (132) kV kraftledning fra Stølaheia transformatorstasjon i Stavanger kommune, via en ny Harestad transformatorstasjon i Randaberg kommune, til Nordbø transformatorstasjon i Rennesøy kommune. På grunnlag av innkomne uttalelser og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE et utredningsprogram for tiltaket. Utredningsprogrammet er utformet som et eget brev av i dag, NVE-ref. 201842140-148 og skal leses i sammenheng med dette notatet.

1.1 Tiltaket

Figur 1 Meldte traseer Stølaheia–Harestad–Nordbø (Kilde: Melding november 2018)

NVE mottok 28. november 2018 melding og forslag til utredningsprogram fra Lyse Elnett for en ny 50 (132) kV kraftledning fra Stølaheia transformatorstasjon i Stavanger kommune til Nordbø transformatorstasjon i Rennesøy kommune, via en ny Harestad transformatorstasjon i Randaberg kommune. Lyse Elnett la i meldingen fram forslag om flere ulike traseer for kraftledningen, med ulike kombinasjoner av luftledning, sjøkabel og jordkabel, vist på figur 1. Lengden på traseene er mellom 19 og 21 km. Ledningen vil bygges for 132 kV spenning, men Lyse Elnett planlegger inntil videre å drifte den på 50 kV. Lyse Elnett la i meldingen fram fire ulike lokaliteter for nye Harestad transformatorstasjonen, også vist på figur 2.

Figur 2 Alternative plasseringer av nye Harestad transformatorstasjon (Kilde: Melding november 2018)

Lyse Elnett begrunner planene om den nye kraftledningen med behov for fornyelse av eksisterende nett på grunn av alder, og at dagens nett ikke har kapasitet til å dekke framtidig kraftbehov i Randaberg og Rennesøy. Det er derfor nødvendig å gjennomføre tiltak for å ivareta forsyningssikkerheten til de to kommunene.

2 NVEs behandling av meldingen

NVE behandler saken etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger av 21. juni 2017.

2.1 Høring

NVE sendte meldingen på høring den 21. januar 2019. Høringsfristen var satt til 27. mars 2019. Lyse Elnett videresendte informasjon om NVEs høring til berørte grunneiere/rettighetshavere. Høringen ble kunngjort i avisene Stavanger Aftenblad og Bygdebladet Randaberg og Rennesøy, og i Norsk lysingsblad.

2.2 Møter

NVE hadde møte med Stavanger kommune 7. mars, Randaberg kommune 7. mars og Rennesøy kommune 8. mars hos de respektive kommunene. Representanter fra fylkesmannen og fylkeskommune var også invitert til disse møtene.

NVE arrangerte offentlig informasjonsmøte for alle interesserte den 7. mars kl. 19.00 på Varen Randaberg kulturscene. Omtrent 190 personer deltok på det åpne informasjonsmøtet, der NVE orienterte om behandlingen av meldingen og Lyse Elnett orienterte om sine planer.

2.3 Innkommne merknader

NVE mottok totalt 138 høringsuttalelser til meldingen. Uttalelsene og Lyse Elnetts kommentarer til disse er sammenfattet i vedlegg A.

Svært mange av høringsuttalelsene peker på at områdene rund Friheim og Krossberg i Stavanger er svært viktige rekreasjons- og naturområder med rikt dyreliv og et mangfold av aktiviteter for mange mennesker i områdene rundt. I tillegg er det et stille og naturskjønt boligområde, som en luftledning vil påvirke negativt gjennom visuelle virkninger, støy og magnetfelt. Her ønsker mange beboere at kraftledningen kables, for eksempel gjennom Store Stokkavatnet, videre langs vei ned til Dusavika.

I Randaberg er mange opptatt av at landskapet er åpent og flatt med jordbruk som dominerende arealbruk, i tillegg til tett bebyggelse. De mener en luftledning vil være skjemmende og båndlegge verdifullt jordbruksareal. Innbyggerne i Randaberg ber også om jord- og sjøkabelløsninger. Det er også foreslått flere traséjusteringer av både luftlednings- og kabeltraseer i disse områdene.

I Rennesøy kommune stiller flere spørsmål om hvorfor det ikke kan legges sjøkabel direkte til Green Mountain Data Centres anlegg i stedet for via Nordbø, da den store forbruksøkningen for en stor del skyldes dette anlegget. Det er også foreslått en rekke forslag til traséjusteringer, blant annet over Askje, begrunnet med ønske om å øke avstanden til boliger og spare dyrket mark.

Flere av høringspartene spør om kostnadsforskjellen mellom luftledning og kabel ikke bør dekkes av de store kraftforbrukerne, Rogfast og Green Mountain Data Centre, som utløser behovet for den nye ledningen.

Kystverket og fiskerinteressene er opptatt av at sjøkabel ikke er til hinder for ankring eller utøvelse av ulike typer fiskeri. Samlokalisering med andre kabler på sjøbunnen gir minst ulemper, ifølge disse interessene.

3 NVEs vurdering av krav til utredninger

Utredningsprogrammet er spesifisert i et eget brev av i dag og er en arbeidsbeskrivelse på det NVE mener må utredes før tiltaket kan omsøkes etter energiloven, NVE-ref. 201842140-148. NVEs veileder for søknad om anleggskonsesjon etter energiloven skal brukes som hjelpemiddel for å få nærmere veiledning om omfanget av utredninger og krav knyttet til kartkvalitet, definisjon av anleggsveier m.m. Veilederen finnes her:

http://publikasjoner.nve.no/veileder/2013/veileder2013_04.pdf. Utredningsprogrammet dekker utredningskravene etter både forskrift om konsekvensutredninger og energiloven.

NVE har gjennom høring av forslaget til utredningsprogram mottatt innspill til utredninger som kreves gjennomført, i tillegg til de Lyse Elnett har foreslått. Det har blant annet kommet innspill til konkrete temaer som kreves utredet og traséjusteringer/nye traseer. Vi har vurdert alle innspillene nedenfor.

Forslaget til utredningsprogram fra Lyse Elnett for ny 50 (132) kV kraftledning Stølaheia–Harestad–Nordbø og innkomne merknader danner grunnlaget for drøftingen av hva som vurderes som beslutningsrelevante temaer. Vurderingen av temaer er bygget på disposisjonen i selve utredningsprogrammet.

3.1 Innledning

Innledningsvis i utredningsprogrammet spesifiserer NVE hva som skal legges til grunn for konsekvensutredningen. Formuleringene gjelder for alle deler av tiltaket og alle utredningstemaene nevnt i utredningsprogrammet.

3.2 Prosess og metode

Dette kapitlet legger føringer for hvilken prosess og hvilke metoder som skal benyttes i utredningene.

Datagrunnlag og metoder

I utredningsprogrammet anbefaler NVE at det brukes standard metodikk, se oversikt i Miljødirektoratets veileder M-1324/2019 «[Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data](#)», der dette er relevant. NVE forutsetter at Lyse Elnett benytter seg av relevante tilgjengelige kilder for de ulike utredningstemaene, også de som er nevnt i høringsinnspill, dersom disse er relevante og oppdaterte.

Lyse Elnett skal kort redegjøre for metoder og datagrunnlag som er benyttet i utredningene. De skal også opplyses om eventuelle problemer i innsamlingen av data, eller ved metoder som er brukt i utredningsarbeidet. Bakgrunnen for dette er å sikre at utredningene er av tilfredsstillende kvalitet og mest mulig etterprøvbare. Vi forutsetter at Lyse Elnett samordner fagutredninger som utfyller hverandre, eller som må sees i sammenheng for å kunne belyse konsekvensene, eksempelvis landskap og friluftsliv.

NVE ber Lyse Elnett i nødvendig grad å kontakte regionale myndigheter, berørte kommuner og interesseorganisasjoner i utredningsarbeidet.

Avbøtende tiltak og transport

Av avbøtende tiltak som bør vurderes, har NVE hovedsakelig mottatt innspill om alternative traseer og sjøkabel.

NVE tar inn et generelt krav om at avbøtende tiltak skal vurderes for alle relevante tema. Kravet er gitt i innledningen av utredningsprogrammet. Avbøtende tiltak kan ha positive virkninger for et tema, men negative virkninger for et annet tema. Kamouflerende tiltak vil for eksempel redusere de visuelle virkningene, men samtidig gjøre ledningen mindre synlig for luftfart og fugl. Vurderingen av avbøtende tiltak skal derfor inngå under de temaene som påvirkes. Lyse Elnett skal vurdere avbøtende tiltak som fuglemerking, kamouflerende tiltak, alternative mastetyper m.m. Vi har i utredningsprogrammet inkludert at traséjusteringer/nye traseer skal vurderes som alternativer til de som er meldt, og dette er også mulige avbøtende tiltak.

Når det gjelder transport og hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres, forutsetter NVE at det redegjøres for hovedtrekkene, og at det gis en generell vurdering av anleggsarbeidet i konsekvensutredningen. Dette gjelder for eksempel behovet for motorisert transport i utmark, nybygging av veier m.m. Permanent og midlertidig arealbruk skal beskrives i søknaden og vises på kart. NVE forutsetter at arealbruk i forbindelse med anleggene, herunder anleggsarbeider og drift, i all hovedsak skal være avklart gjennom konsesjonsprosessen.

Når det gjelder avtaler om bruk av veier, vil NVE oppfordre Lyse Elnett til å samarbeide med grunneiere og rettighetshavere for å komme frem til gode løsninger for transportbehovet.

3.3 Beskrivelse av anleggene

Begrunnelse for tiltaket og beskrivelse av 0-alternativet

NVE har satt krav om begrunnelse for tiltakene, der både tekniske og økonomiske argumenter skal inngå. Det skal gis en beskrivelse av situasjonen, herunder forsyningssikkerhet og påvirkning for industri/næring, dersom de planlagte tiltakene ikke realiseres, også kalt 0-alternativet. Dette gir et viktig sammenligningsgrunnlag for de vurderingene som skal gjøres når NVE konsesjonsbehandler anleggene. Forutsetninger for vurderingene skal legges fram, herunder forutsetninger for lastprognosene, inkludert usikkerhetsvurderinger.

Beskrivelse av alternativer

NVE har satt krav om at Lyse Elnett skal beskrive tiltakene, inkludert nødvendige baneanlegg som veier, riggplasser, massedeponi osv. Både vurderte og omsøkte alternativer skal beskrives og vises på kart.

Systemløsning

Valg av systemløsning skal begrunnes. Andre vurderte systemløsninger som ivaretar behovet skal beskrives. Herunder skal fordeler og ulemper ved ulike systemløsninger beskrives. Vurdering av systemløsning må ses i sammenheng med beskrivelse av 0-alternativet.

Fylkesmannen i Rogaland ber om utredning av alternative systemløsninger, som forsyning fra Finnøy. NVE legger til grunn at Lyse Elnett begrunner valg av systemløsning på bakgrunn av behov i kraftsystemet.

Teknisk/økonomisk vurdering

Lyse Elnett skal fremlegge teknisk-økonomiske vurderinger av de ulike systemløsningene. Det skal begrunnes hvorfor den planlagte systemløsningen anses som det samfunnsmessige mest rasjonelle alternativet. De vurderte systemløsningene skal vurderes opp mot nullalternativet. Valg av tekniske løsninger, som overføringskapasitet, skal begrunnes.

Eventuelle ikke-prissatte virkninger skal beskrives. Usikkerhet i beregningene skal belyses, eksempelvis konsekvenser dersom en annen effektutvikling enn forutsatt, inntreffer.

En forenklet samfunnsøkonomisk sammenligning av gassisolert og luftisolert anlegg i den nye transformatorstasjonen skal legges fram. For et ev. gassisolert anlegg skal det vurderes et alternativ uten SF₆-gass, da myndighetene har satt i gang en gjennomgang av tiltak for å redusere bruken av SF₆-gass i Norge, inkludert i kraftsektoren.

Oppsummeringen skal inneholde estimat for investerings-, drifts- og vedlikeholdskostnader, endring i tapskostnader og avbruddskostnader for alle vurderte systemløsninger, inkludert 0-alternativet.

Det er også kommet uttalelser som krever at store forbrukere som Rogfast og Green Mountain skal være med og dekke kostnadsøkningen som følge av kabelløsninger i stedet for luftledning. NVE vil kreve at Lyse Elnett omtaler hvordan tiltaket vil kunne påvirke nettariffen og hvordan kostnader eventuelt kan belastes enkelte nettkunder gjennom anleggsbidrag.

Mange er opptatt av hvor lenge eksisterende 50 kV kraftledning og dagens transformatorstasjon blir stående. Dette er et krav vi inkluderer under temaet «Begrunnelse for tiltaket og beskrivelse av anleggene. Stavanger kommune ber også om en beskrivelse av behovet for framtidig innslyfing til Dusavik transformatorstasjon, med tanke på trasévalg. NVE mener dette er en naturlig del av begrunnelsen for og beskrivelsen av tiltaket, herunder traseene.

Leif Harestad m.fl. ber om vurdering av forsyningssikkerheten ved bygging parallelt med en viktig forbindelse i drift. Det har også kommet spørsmål om valg av kabel eller luftledning med tanke på forsyningssikkerheten til Green Mountain Data Centre. NVE mener dette er tema som er naturlig å besvare under begrunnelse og beskrivelse av tiltaket og de tekniske løsningene.

Sikkerhet og beredskap

NVE har satt krav om at det skal beskrives om virkningene av anleggene, eller skade på anleggene, kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for samfunn eller miljø. Dimensjonering og plassering av anleggene med tanke på fremtidige ekstremværhendelser skal beskrives og vurderes. I dette kapitlet skal også klimalaster, fare for ising, vindforhold, flom, skred- og rasfare vurderes på relevante strekninger, jf. Fylkesmannen i Rogalands uttalelse. Potensiell risiko for skade på nærliggende bebyggelse skal utredes. Sistnevnte punkt dekker kravet i innspillet fra Øster Hus, som er opptatt av sikkerheten rundt transformatorstasjoner.

Det gjøres oppmerksom på at klassifisering av anlegg og enlinjeskjema er unntatt offentlighet og skal verken inngå eller beskrives i offentlige dokumenter. Dokumenter som er unntatt offentligheten merkes, og legges som vedlegg til konsesjonssøknaden.

3.4 Transformatorstasjoner/koblingsstasjoner

Dersom øvrige transformatorstasjoner/koblingsstasjoner skal oppgraderes/ombygges eller nybygges som følge av ledningen, skal de utredes og inngå i søknaden.

3.5 Nye traséalternativer og løsninger som skal inngå i utredningsarbeidet

NVE har i høringen mottatt en rekke innspill til nye traseer eller justering av de meldte traseene og forslag til kabelløsninger på hele strekningen. NVE har inkludert de fleste av innspillene i utredningsprogrammet. Nedenfor fremgår hvilke løsninger Lyse Elnett skal utrede videre, i tillegg til

de traseene Lyse Elnett selv har meldt. Hvilket alternativ som ikke er inkludert, og NVEs begrunnelse av dette, fremgår i kapittel 3.7.

Lyse Elnett har kommentert og lagt fram sine synspunkter på hvilke løsninger det vil være interessant å vurdere nærmere, jf. kommentarer til høringsuttalelsene i vedlegg A.

NVE presiserer at de traseene vi ber om at skal utredes, ikke må omsøkes. Lyse Elnett må selv avgjøre og begrunne traseene som omsøkes. Dersom noen av alternativene som skal utredes vurderes å ha store så ulemper at de ikke er realistiske, kan disse tas ut av det videre utredningsarbeidet. Det skal da begrunnes hvorfor dere eventuelt ikke ønsker å søke om disse traseene.

Nye eller justerte traseer

I Rennesøy har en rekke høringsparter foreslått alternative luftledningstraseer over Askje i stedet for over Mosterøy, for å øke avstanden til boliger, redusere inngrep i dyrket mark og redusere visuelle virkninger. NVE mener forslagene er interessante å vurdere nærmere og vil be om at Lyse Elnett utreder forslagene. I tillegg har flere foreslått justering av meldte traseer over Mosterøy, som NVE vil be Lyse Elnett om å vurdere.

Rennesøy kommune ber om at det utredes sjøkabeltraseer via Askjesundet, ev. med justeringer via Linesundet. NVE mener det kan være fornuftig å vurdere kombinasjoner av meldte sjøkabeltraseer, for eksempel slik som foreslått av Rennesøy kommune. Vi vil derfor stille krav om det i utredningsprogrammet.

Lene Håvarstein m.fl ønsker at det utredes en luftledningstrasé på østsiden av eksisterende ledning og jordkabel på siste strekning inn til Nordbø transformatorstasjon, mens Egil Aske ønsker utredet jordkabel fra vestsiden av Sørbøveien inn til Nordbø transformatorstasjonen. NVE mener det vil være fornuftig å vurdere luftledning også på østsiden av eksisterende ledning, ev. i kombinasjon med kabel inn til transformatorstasjonen.

Ommund Todnem ber om en vurdering av jordkabel i gang- og sykkelvei fra transformatorstasjonsplassering på Todnemhammaren i stedet for luftledning i trasé 1.0.1. NVE vil be om en teknisk og økonomisk vurdering av forslaget.

Randaberg kommune foreslår en løsning der luftledningstrasé 2.0 føres rett nord til den treffer E39 ved Finnestadkrysset eller mest mulig langs E39. NVE ser at det er ønskelig fra kommunens side å få samlet infrastruktur og vil be om at Lyse Elnett vurderer muligheter for størst grad av samlokalisering med vei, i den grad det er mulig å komme forbi bebyggelse.

Randaberg kommune ønsker at jordkabel vurderes i området forbi Torvmyrveien. Vi viser her til kravene omtalt nedenfor om utredning av ulike kabelkonsepter på hele traséstrekingen i Randaberg kommune.

I området Harestadvika har mange av beboerne i området bedt om justering av jordkabeltrasé 1.1.2, slik at den flyttes nordvestover til bufferområder mellom bolig- og industriområdet, ev. i veien ved industriområdet. Det er blant annet begrunnet med mulig konflikt med planlagt boligutbygging og annen infrastruktur i traseen Lyse Elnett har meldt. NVE er enig i at Lyse Elnett bør vurdere en justering som kan redusere eventuelle konflikter i dette området, og vil ta inn et krav om dette i utredningsprogrammet.

Einar Hanasand har kommet med innspill til traseen over sin eiendom og foreslår en justering som kombinerer trasé 1.1 sørfra med trasé 2.0 nordover. Vi vil be Lyse Elnett om en nærmere utredning av muligheten for å kombinere traseene i dette området.

Ny alternativ plassering av transformatorstasjon

Britt Helen Harestad har foreslått at den nye transformatorstasjonen bør plasseres på udyrket mark på gnr. 48, bnr. 28 i Randaberg, for å spare dyrka mark. Lyse Elnett er positive til å vurdere denne plasseringen nærmere, og NVE er enig i at dette forslaget bør utredes nærmere. Vi tar det derfor med som et punkt i utredningsprogrammet.

Kabelkonsepter

Et stort antall høringsinstanser ønsker kabel på hele strekningene i sine kommuner, av hensyn til landskap, landbruk, friluftsliv, helse mv. Det pekes på løsninger gjennom Store Stokkavatnet og langs eksisterende og nye veier og videre ut i Byfjorden med sjøkabel til nye Harestad transformatorstasjon. Andre forslag går på jordkabel tilnærmet i dagens luftledningstrasé eller via Hålandsvatnet og videre via veier på vestsiden av Randaberg. Lyse Elnett har på bakgrunn av de mange forslagene lagt fram sitt forslag til hvilke gjennomgående kabelløsninger som kan være fornuftige å foreta en teknisk og økonomisk vurdering av i konsekvensutredningen. Disse er vist på kart i Lyse Elnetts kommentarer til høringsuttalelsen, gjengitt i vedlegg A.

NVE mener Lyse Elnetts forslag til kabelkonsepter fra Stølaheia til den nye transformatorstasjonen vil gi et godt grunnlag for å vurdere kabel som alternativ til luftledning på de strekningene der det ikke er lagt fram kabelløsninger i meldingen. Vi vil derfor be om at Lyse Elnett foretar en teknisk og økonomisk vurdering av et konsept med jordkabel fra Stølaheia transformatorstasjon, kabel i Store Stokkavatnet og videre til Dusavika og deretter sjøkabel i fjorden til ilandføring med kabel fra til en av de alternative transformatorstasjonsplasseringene. I tillegg vil vi be om at det utredes tilsvarende et rent jordkabelalternativ fra Stølaheia transformatorstasjon til nye Harestad transformatorstasjon i korteste hensiktsmessig trasé.

Eventuelle samordningsgevinster med veiprosjekter skal vurderes, og eventuelle forskjeller i kostnader knyttet til grunnverv til fordel for kabel versus luftledning, skal kommenteres basert på Lyse Elnetts erfaringer. Lyse Elnett skal også kommentere kabelleggingsmetode i åpen grøft sammenlignet med boring, basert på egne erfaringer fra andre kabelprosjekter.

3.6 Tiltakets virkning for miljø og samfunn

Landskap og visualiseringer

Hvordan kraftledningen vil påvirke landskapet og hvor synlig den vil være fra ulike områder, er et viktig vurderingstema i konsesjonsbehandlingen.

NVE vil i utredningsprogrammet be Lyse Elnett beskrive landskapet i de berørte områdene, der en omtaler landskapstyper og hvordan anleggene kan påvirke landskapsverdiene og oppfattelse av landskap, natur- og kulturmiljø. Vurderingen skal ta hensyn til eksisterende inngrep, som for eksempel parallelle kraftledninger. Landskapet skal beskrives i henhold til Nasjonalt referansesystem for landskap.

NVE har satt krav om at Lyse Elnett skal beskrive tiltakene, inkludert nødvendige bianlegg. Med tiltakene menes kraftledning, transformatorstasjoner, veier, riggplasser, massedepoier og eventuelle andre permanente bianlegg, som er nødvendig for gjennomføring av tiltaket.

Bruk av visualisering er en viktig del av vurderingen av de visuelle virkningene, og NVE setter alltid krav om visualiseringer for slike tiltak. Dersom det søkes alternative traseer, skal kravene om visualisering være dekkende også for disse.

Mange av høringsinstansene er opptatt av hvordan landskapet og nærmiljø påvirkes visuelt av en luftledning, og det er derfor viktig at Lyse Elnett utarbeider visualiseringer fra hensiktsmessig standpunkter. De har selv foreslått at det tilføyes punkter i utredningsprogrammet som krever visualisering av luftledningstraseene i de berørte kommunene. NVE vil be om at dette gjøres for alle omsøkte luftledningstraseer og alternative plasseringer av ny transformatorstasjon. Valg av standpunkter skal Lyse Elnett velge i samråd med de berørte kommunene, og skal ta utgangspunkt i områder der mange ferdes eller har tilhold, populære turmål/utsiktspunkter og ev. verdifulle kulturmiljøer.

Kulturminner og kulturmiljøer

NVE ber i utredningsprogrammet at både kulturminner og kulturmiljøer beskrives, verdivurderes og vises på kart. NVE legger til grunn at Lyse Elnett beskriver kjente automatisk fredede kulturminner, vedtaksfredede kulturminner, nyere tids kulturminner og kulturmiljøer. Bl.a. Rogaland fylkeskommune understreker at alle tiltak i forbindelse med anleggsperioden også må utredes med tanke på virkninger for kulturminner, og at virkninger for kulturlandskap og verneverdig bebyggelse og avbøtende tiltak må vurderes. Om det er behov for inngrep i kulturminner, må avbøtende tiltak og restaurering beskrives, mener Rogaland fylkeskommune. NVE legger til grunn at kravene dekkes av utredningskravet i programmet og at vurderingene sees i sammenheng med temaene landskap og friluftsliv.

Friluftsliv

Mange av høringsinstansene i Krossberg-/Friheim-området er opptatt av friluftslivsverdiene rundt Store Stokkavatnet og Hålandsvatnet for svært mange brukere i området. De understreker hvor viktig disse grøntområdene er for rekreasjon, turgåing og en rekke fritidsaktiviteter i områdene rundt. Hålandsvatnet er et statlig sikra friluftsområde, som dagens ledning går gjennom. NVE vil blant annet kreve at bruken av områdene beskrives, og at virkninger for viktige friluftsområder i anleggs- og driftsfasen vurderes, både visuelt og i form av støy og direkte arealvirkninger. Vi mener utredning av virkninger for friluftslivet ivaretas gjennom utredningspunktene i programmet.

Naturmangfold

Det er viktig å påpeke at utredninger av virkninger av kraftledninger og transformatorstasjoner ikke vil gi en generell kartlegging av naturmangfoldet verken i traseene eller i omkringliggende områder. Utredningene skal gi beslutningsrelevant informasjon, og det skal fokuseres på truede og sårbare arter, som av erfaring forventes å bli påvirket av denne type anlegg. NVE vil stille krav om at viktige områder og lokaliteter for naturmangfold vises i kart.

Rennesøy kommune er opptatt av at beslutningsgrunnlaget skal være tilstrekkelig og at det må utføres kartlegginger ved mangler i eksisterende informasjon. Stavanger kommune ber om at utredningene for fugl omfatter alle arter, ikke bare rødlistearter, og inkluderer fremmede arter, med tanke på massehåndtering i prosjektet. Generelt sier Stavanger kommune at også virkninger for lokale verdier, i tillegg til regionale og nasjonale, må vurderes for alle utredningstemaer. Mange er opptatt av fuglelivet i området. Ordfører i Randaberg kommune ber om at virkninger for myrarealer utredes. Leif Harestad m.fl. ber om utredning av virkninger for kystlynghei og skjøtsel av denne.

NVE vil understreke at utredninger av virkninger for naturmangfold generelt, herunder myr og kystlynghei, og fugl spesielt er viktig i konsekvensutredninger av nye kraftledninger. Vi ber derfor om at det gjøres kartlegginger, både gjennom kjent informasjon og i felt, og viser for øvrig til Miljødirektoratets håndbøker. Krav til vurdering av virkninger for fugl omfatter alle relevante arter som kan bli vesentlig berørt av anleggene. Dette inkluderer også prioriterte arter, ansvarsarter, jaktbare arter og rovfugl. Fremmede arter i tiltaksområdet skal også beskrives, og ev. avbøtende tiltak for å hindre spredning av slike skal vurderes. Det er en forutsetning at virkninger for at alle relevante verdier, også lokale, vurderes for naturmangfold.

Fylkesmannen ber om at samlet belastning ved de ulike transformatorstasjonsplasseringene utredes for temaet natur, men også landskap, friluftsliv og landbruk. NVE legger til grunn at det under temaet naturmangfold skal utredes samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10. Når det gjelder de øvrige temaene, forutsetter NVE at tiltakene, som inkluderer transformatorstasjon, ledninger og alle baneanlegg, utredes, og sees i sammenheng med eksisterende ledninger og anlegg.

Arealbruk

I utredningsprogrammet ber NVE blant annet om at Lyse Elnett beskriver hvor mye og hva slags areal som båndlegges av anleggene, og hvilke virkninger det får for dagens og ev. planlagt arealbruk. Vi ber også om at de redegjør for prinsipper og fremgangsmåte for erstatning av grunn og rettigheter.

Stavanger kommune ber om at restriksjoner i luftledningstraseen, inkludert faresoner og muligheter for bruk av areal i traseene, beskrives. De ønsker også oversikt over arealbeslag som følge av rigg-/anleggsplasser. NVE mener at punktene i utredningsprogrammet under arealbruk og elektromagnetiske felt vil dekke de innspillene Stavanger kommune har. Det er en forutsetning av virkninger av alle anlegg, inkludert baneanlegg som veier, bygg og riggplasser, beskrives for alle relevante utredningstemaer, slik vi opplyser om innledningsvis i utredningsprogrammet.

Stavangerregionen Havn viser til at utredningen må ta hensyn planer om utfylling i sjø, havneutviklingsplaner og ankrings- og opplagsområder i sjø. Vi viser til at det er et krav om at forholdet til andre offentlige og private planer skal beskrives, herunder planer i sjøen.

Fylkesmannen i Rogaland ber om at konsekvenser for fleksibiliteten i framtidig arealplanlegging som følge av ulike traseer, beskrives. NVE antar at de virkningene fylkesmannen er opptatt av, vil fremgå av en sammenstilling av utredningstemaene, herunder tekniske løsninger, forholdet til offentlige og private planer, restriksjoner i båndlagte belter osv.

Nærings- og samfunnsinteresser

Lokalt og regionalt næringsliv

Her vil NVE stille krav om virkninger for næringsliv, inkludert reiseliv, skal vurderes, i form av sysselsetting og verdiskaping i anleggs- og driftsfasen.

Landbruk

En rekke høringsinstanser er opptatt av at en ny luftledning vil være en ulempe for landbruket, som er en svært viktig næring i kommunene. De ber om at konsekvenser for landbruksdriften utredes, herunder restriksjoner for driften (vanning, gjødsling, bruk av maskiner i traseen, dreneringssystemer) og muligheter for utvidelse av anlegg og bygg på de berørte eiendommene. Det er også spilt inn flere forslag til traséjusteringer av hensyn til jordbruksdriften. Randaberg kommune v/ordføreren ber om at jordkvaliteten er et tema i utredningene.

I utredningsprogrammet settes krav om at virkninger for jord- og skogbruket, herunder driftsulemper, type landbruksareal som berøres, virkninger for produksjon og ev. vesentlig endringer i ressursgrunnlaget eller driftsforhold, skal vurderes. Dette kravet er ment å dekke de innspillene som er kommet inn i høringsuttalelsene. Avbøtende tiltak for landbruk, eksempelvis traséjusteringer og mastetilpasninger, skal vurderes på lik linje som for andre relevant temaer.

Fiskeri, havbruk og akvakultur

Fiskeridirektoratet har en rekke innspill på hensyn som bør omfattes av utredningsprogrammet innenfor fiskeri, som låssettingsplasser, reketrålfelt, akvakultur, biologisk mangfold i sjø, viktige fiskeområder osv. Fiskarlaget Vest understreker også at fiske må tas med som eget punkt i utredningsprogrammet. NVE vil inkludere et eget punkt om fiskeri, havbruk og akvakultur i utredningsprogrammet, som skal være dekkende for de innspillene som er kommet fra fiskerimyndigheter og -interesser.

Tekniske anlegg, kommunikasjonssystemer og infrastruktur

NVE har i utredningsprogrammet satt krav om at Lyse Elnett skal beskrive virkninger for eksisterende eller planlagt infrastruktur, som f.eks. påvirkning av fylkes- og/eller riksveier. Statens vegvesen er opptatt av sine planer om nye veianlegg i området, og ber om at vurdering av virkninger inkluderer drift, beredskap, framtidig utvikling av veier, Boknafjordtunnelen og trafikkstasjonen. Ved transformatorstasjonen ber de om at virkninger for å oppfylle krav til overflatevann og flom beskrives. NVE legger til grunn at virkninger for eksisterende og nye veianlegg omfattes av utredningspunktet, og forutsetter videre at Lyse Elnett kontakter Statens vegvesen i utredningsarbeidet.

Det skal videre vurderes om anlegget utgjør konsekvenser for Forsvarets anlegg, jf. uttalelse fra Forsvarsbygg.

Luftfart

NVE har et eget punkt om luftfart i utredningsprogrammet. Det skal vurderes om anlegget utgjør hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter. Avinor ber om at Lyse Elnett kontakter operatører av lavtflygende fly og helikopter i utredningsarbeidet, og NVE har satt inn et punkt om dette under beskrivelse av fremgangsmåte. Behovet for merking av luftspenn skal redegjøres for jf. tidligere omtale av avbøtende tiltak.

Infrastruktur

Kystverket Vest ber om at virkninger for viktig ankringsområder utenfor Mekjarvik/Harestad utredes. NVE stiller krav om utredning av virkninger for skipsfart, inkludert ankrings- og opplagsområder, både for anleggs- og driftsfasen.

Elektromagnetiske felt

Mange høringsinstanser har uttalt at de er bekymret for helseeffekter av å oppholde seg nær kraftledninger og ber om at magnetfelt utredes. I tråd med anbefalte utredningsnivå fra Statens strålevern, vil NVE sette krav om at Lyse Elnett kartlegger om det finnes bygg som vil bli eksponert for elektromagnetiske felt over 0,4 mikrotlesla i årsgjennomsnitt. Denne magnetfeltverdien er ikke en tiltaksgrense eller en absolutt grenseverdi, men et utredningsnivå. Det skal fremgå hvilke typer bygg (boliger, fritidsboliger, skoler, barnehager og andre bygg) som eventuelt vil få magnetfeltverdier over utredningsnivået. Omfanget av eksponeringen skal beskrives og tallfestes. Dersom bygg får

magnetfeltverdier over utredningsnivået på 0,4 mikrottesla, skal det vurderes tiltak for å redusere feltene til under 0,4 mikrottesla. Med bygg menes i denne sammenheng boliger, skoler og barnehager.

Forurensing

Støy fra kraftledningen og transformatorstasjonen skal vurderes ved ulike værforhold, jf. uttalelser fra mange beboere i de berørte kommunene.

Utslipp og avrenning

NVE har i utredningsprogrammet satt krav om at kilder til forurensing fra anleggene, som f.eks. avrenning fra kreosotstolper og oljegruber i transformatorstasjoner skal vurderes, og risiko for forurensing vurderes.

For transformatorstasjonen skal faren for utslipp vurderes for alle omsøkte løsninger. Dersom det søkes om et luftisolert anlegg, skal mengden av olje angis, og dersom det søkes om gassisolert anlegg, skal mulige konsekvenser av bruk av SF₆-gass vurderes. Om det søkes om gassisolert anlegg, skal et alternativ uten SF₆ vurderes.

Utslipp av klimagasser som følge av eventuelle inngrep i myr skal beskrives.

Einar Hanasand er bekymret for ekskrementforurensning av grønnsaker fra fugl som trekkes mot og sitter på kraftlinene. Vi ber Lyse Elnett om å kommentere dette, basert på erfaringer fra andre områder.

Drikkevann og vannmiljø

Det skal vurderes om anleggene vil ha virkninger for drikkevanns- eller reservevannkilder. Dersom det er fare for at anleggene kommer i konflikt med drikkevanns- eller reservevannkilder, skal tiltak beskrives.

3.7 Utredningskrav som ikke er inkludert i utredningsprogrammet

Noen høringsinstanser har fremmet krav om utredninger som NVE ikke mener er beslutningsrelevante for å avgjøre konsesjonssaken. Disse kravene vil ikke bli tatt med i utredningsprogrammet og NVE vil ikke kreve at Lyse Elnett skal utrede dette videre.

Traséalternativer for luftledning og kabel

Det er kommet forslag om kabeltraseer via Hålandsvatnet over til vestsiden av Randaberg, som Lyse Elnett mener vil gi unødvendig lange traseer og være ugunstige med tanke på framtidig tilkobling til Dusavik transformatorstasjon. NVE er enig i at traseer i vestlig retning ikke vil være aktuelle å vurdere nærmere, og vi viser til at Lyse Elnett pålegges å utrede kabelkonsepter via Store Stokkavatnet og tilnærmet rett nord fra Stølaheia transformatorstasjon. Dette vil gi tilstrekkelig grunnlag for å vurdere kabel som alternativ til luftledning, mener NVE. Vi vil derfor ikke pålegge Lyse Elnett nærmere utredning av alternativer i vestlig retning.

Det er også kommet forslag til justering av trasé 1.0 vestover over Hålandsvatnet, ev. i kombinasjon med flere vinkler på ledningstraseen sør for Hålandsvatnet. Disse traseene vil etter NVEs vurdering gi langt større ulemper enn gevinster, blant annet fordi det innebærer et langt spenn over Hålandsvatnet med tilhørende høye master. Mange vinkelmaster, flere kryssinger av eksisterende ledning og avvik fra parallellføring med denne, gir heller ingen god visuelle løsning i dette området, slik NVE ser det.

Vi kan derfor ikke se at det er beslutningsrelevant å pålegge Lyse Elnett nærmere utredning av disse traséforslagene.

Randaberg kommune ber om at Lyse Elnett vurderer midlertidig forsyning til Rogfast for å få mulighet til å samordne kabel med E39 Simene–Harestad. NVE mener det vil være tilstrekkelig at Lyse Elnett blir pålagt å vurdere to kabelkonsepter på strekningen fra Stølaheia til nye Harestad transformatorstasjon. Det vil gi et godt grunnlag for å vurdere kabel som alternativ til luftledning, etter NVEs vurdering.

Enkelte høringsparter ber om at eksisterende 50 kV kraftledning også kables, sammen med den nye ledningen. NVE legger til grunn at 50 kV-ledningen i dag går som luftledning og består så lenge det er behov for den. Lyse Elnett må legge fram en beskrivelse for hva som skal skje med denne og når. Det er etter NVEs vurdering, ikke beslutningsrelevant å kreve utredning av å legge eksisterende ledning i jorden.

Det har også kommet flere forslag om utredning av alternative systemløsninger, for eksempel fra Ryfylke eller Lysebotn, for å forsyne det økte forbruket på Rennesøy og i Randaberg. Videre er det kommet forslag om at sjøkabelen fra Randaberg bør gå direkte til Green Mountain Data Centre, som er den forbrukeren som krever størsteparten av den nye kapasiteten. Et forslag går på å etablere en ny koblingsstasjon på Askje, som kan splitte forsyningskablene til hhv. Nordbø og Green Mountain.

Lyse viser til at de vurderer den framtidige nettstrukturen i området og vil ta med seg innspillene, men at forslagene ikke løser dagens utfordringer med aldrende nett og raskt behov for kapasitetsøkning. En ny transformatorstasjon på Askje ser ikke Lyse Elnett noe behov for, men vil kun gi høye kostnader uten vesentlige gevinster. NVE er enig med Lyse Elnett i at å utrede konkrete traseer og løsninger som framkommer av disse innspillene ligger utenfor det som er beslutningsrelevant i denne saken. Samtidig vil vi understreke at vi krever at Lyse Elnett begrunner sitt valg av systemløsning og tekniske løsninger, i lys av behovene i kraftsystemet.

Utredningstemaer

Rogaland fylkeskommuner ber om at Lyse Elnett pålegges å gjennomføre kulturminneregistreringer etter kulturminneloven § 9 før det gis konsesjon til tiltaket, da det er stort potensial for funn av automatisk fredete kulturminner langs traseene. NVE viser til etablert praksis, der vi ikke krever at § 9-undersøkelser gjennomføres i forbindelse med søknad og konsekvensutredning, men derimot krever registreringene utført før godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplanen. Dette skyldes at det i konsekvensutredning og søknad forventes at det legges fram flere ulike traseer, og at det ikke er avgjort hvilken løsning som blir valgt før endelig konsesjon er gitt. Å kreve gjennomføring av kulturminneregistreringer for alle traséalternativene, mener vi ikke er fornuftig på et så tidlig tidspunkt. Om det skulle avdekkes tilfeller med direkte konflikt med automatisk fredete kulturminner på et senere tidspunkt, er det fortsatt mulig å foreta mindre justeringer av for eksempel mastepunkter for å unngå direkte inngrep.

Fylkesmannen i Rogaland mener det som ledd i kartleggingen av marine verdier, må gjennomføres sjøbunnundersøkelser. Lyse Elnett kommenterer de ønsker å basere utredningen på kjent informasjon, da disse sjøområdene er relativt godt kartlagt, og fordi det er kostnadskrevenende å gjennomføre en omfattende kartlegging av marine ressurser. NVE mener utredningen først og fremst kan basere seg på kjent informasjon, som er det vanlige i forbindelse med sjøkabeltraseer. Samtidig vil Lyse Elnett på et senere tidspunkt måtte gjennomføre undersøkelser av sjøbunnen når kabelen skal legges. Om det da

skulle bli avdekket viktige marine verdier, kan tilpasninger og justeringer være mulige for å unngå direkte inngrep.

Det foreslås av enkelte høringsparter at verdien av friluftsområdene rundt Hålandsvatnet og Store Stokkavatnet utredes i lys av byutviklingen på Madla/Revheim/Sunde, og at redusert opplevelsesverdi som følge av luftledning for beboere og friluftsliv verdsettes. Også verdiforringelse av boliger og samfunnsøkonomiske konsekvenser for natur, bomiljø og helse ønskes beskrevet. Etter NVEs vurdering vil virkningene for friluftsliv, natur, bomiljø osv. komme fram gjennom utredninger av temaene i dette programmet. Å forsøke å tallfeste eventuelt verditap eller redusert opplevelsesverdi er etter NVEs vurdering lite hensiktsmessig, da metodene vi kjenner per i dag har store svakheter, vil være tid- og kostnadskrevende og ikke kunne gi pålitelige resultater. Gjennom beskrivelser av konsekvensene og innspill fra berørte parter og lokale myndigheter, er målet at alle skal kunne danne seg et bilde av tiltakets konsekvenser i de områdene som berøres.

Leif Harestad m.fl. ber om at det legges fram detaljerte mastepunkter og ledningsprofiler i utredningen. NVE vil ikke kreve dette, da det vil bety detaljprosjektering av alle utredete eller omsøkte traseer på et tidspunkt der store endringer fortsatt kan skje. Detaljering på det nivået høringsinstansene her ber om, vil gjøres i etterkant av en konsesjon i samråd med berørte grunneiere. Detaljene legges fram i en miljø-, transport- og anleggsplan, som skal godkjennes av NVE før anleggsstart.

Det er også bedt om en nærmere utredning av om kreftilfeller i området ved Stølaheia har sammenheng med nærhet til eksisterende ledninger, og at dette skal foretas av en uavhengig instans. NVE viser til at det er forsket mye på dette temaet gjennom de siste 40 årene, uten at det er påvist helseeffekter som følge av magnetfelt. Å gjennomføre et nytt forskningsprosjekt om dette ligger utenfor det vi kan pålegge Lyse Elnett å gjøre som del av en konsekvensutredning for et konkret prosjekt. Vi ber derimot om at Lyse Elnett redegjør for forskningsstatus, i tråd med etablert forvaltningsstrategi.

4 Oppsummering

På bakgrunn av melding med forslag til utredningsprogram fra Lyse Elnett, innkomne merknader og egne vurderinger, har NVE fastsatt et utredningsprogram for den planlagte byggingen av ny 50 (132) kV kraftledning Stølaheia–Harestad–Nordbø og ny Harestad transformatorstasjon, se eget brev av i dag, NVE-ref. 201842140-148.

Når det gjelder de ulike fagtemaene som skal utredes, har NVE tatt utgangspunkt Lyse Elnetts foreslåtte utredningsprogram, tidligere fastsatte utredningsprogram for denne type tiltak og de innspillene som NVE har mottatt gjennom høringen av meldingen. I tillegg til de traseene Lyse Elnett har foreslått, krever NVE at de vurderer enkelte traséjusteringer og alternative traseer, etter innspill i høringsprosessen.

NVE har inkludert de aller fleste kravene som er mottatt gjennom den offentlige høringen av meldingen med unntak av krav om § 9-undersøkelser, sjøbunntkartlegging, verdsetting av miljøvirkninger, detaljerte mastepunkter og ledningsprofiler og forskning på sammenheng mellom magnetfelt og kreftilfeller. I tillegg har vi begrenset kravene til utredning av luftlednings- og kabeltraseer til det vi mener er hensiktsmessig med tanke på en senere vurdering av konsesjonsspørsmålet med vilkår.

NVE understreker at informasjonen som fremkommer i en søknad etter energiloven med tilhørende utredninger basert på dette utredningsprogrammet vil utgjøre beslutningsgrunnlaget for NVEs

konsesjonsavgjørelse sammen med de høringsinnspill vi mottar gjennom den offentlige høringen. NVE mener dette vil gi et godt grunnlag for å vurdere om det er behov for anleggene og vurdere virkningene av anleggene.

Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser

Meldingen med forslag til utredningsprogram ble sendt på høring 21. januar 2019. Fristen for å komme med merknader ble satt til 27. mars 2019. Stavanger, Randaberg og Rennesøy kommuner ble bedt om å legge meldingen ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av meldingen ble kunngjort etter gjeldende regler i Stavanger Aftenblad 31. januar og 4. mars 2019, i Bygdebladet Randaberg og Rennesøy 31. januar og 28. februar 2019, og i Norsk lysingsblad 25. januar 2019.

Følgende instanser fikk meldingen på høring: Stavanger kommune, Randaberg kommune, Rennesøy kommune, Rogaland fylkeskommune, Fylkesmannen i Rogaland, Avinor AS, Fiskarlaget Vest, Fiskebåt Sør, Fiskeridirektoratet region vest, Fortidsminneforeningen Rogaland fylkesavdeling, Forum for natur og friluftsliv Rogaland, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Havforskningsinstituttet, Kystrederiene, Kystverket Vest, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Miljødirektoratet, Miljøstiftelsen Bellona, Natur og Ungdom – Rogaland fylkeslag, Naturvernforbundet i Rogaland, Norges bonde- og småbrukarlag – Rogaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norkring AS, Norsk Ornitologisk Forening, Rogaland Bondelag, Ryfylke friluftsråd, Sjømat Norge, Statens vegvesen – region vest, Statnett, Stavanger bondelag, Stavanger maritime museum, Stavanger og omegn fiskarlag, Stavanger Turistforening Hovedkontor, Stavangerregionen Havn, Telenor Kabelnett og TeliaSonera Norge.

Følgende instanser fikk meldingen til orientering: DSB region sør, Klima- og miljødepartementet, Norsk institutt for by- og regionforskning og Olje- og energidepartementet.

Lyse Elnett orienterte berørte grunneiere og rettighetshavere om meldingen og om fristen for å komme med uttalelser.

Innkommne merknader

NVE mottok 138 høringsuttalelser til meldingen. Samtlige uttalelser er sammenfattet under. Lyse Elnett kommenterte uttalelsene i e-post av 30. april 2019. Kommentarene fra Lyse Elnett er sammenfattet under de respektive uttalelsene.

Kommunale og regionale myndigheter

Rennesøy kommune (28. mars 2019) oversender vedtak i Formannskapet og Hovedutvalget for plan, miljø og utvikling (PMU) hhv. 28. mars 2019 og 27. mars 2019:

«Rennesøy kommune er positiv til at det etableres ny kraftledning for å ivareta sikker strømleveranse.

Rennesøy kommune har følgende innspill til det igangsatte planarbeidet:

Virkninger for landbruket må utredes særlig. Konsekvenser med hensyn til arealbruk og ev. restriksjoner eller ulemper for framtidig bruk av arealene i tilknytning til kraftledningen må utredes.

Landskaps-, natur- og kulturverdier bør tillegges stor vekt ved valg av endelig trasé.

Luftledning må visualiseres på Rennesøy i tillegg til Bru og Mosterøy. Visualiseringen må viser situasjonen både før og etter at den gamle linja er fjernet.

Det må foretas nye registreringer av kulturminner og naturverdier i forbindelse med utredningene.

Hele Linesundet må vurderes ved vurdering av sjøkabel.

Askjesundet må utredes som del av trasé for sjøkabel.

PMU anbefaler sterkt at det blir lagt til rette for sjøkabel og jordkabel fra Randaberg til Nordbø på Rennesøy. Vi mener dette vil være betydelig mindre konfliktfylt enn luftstrekk. Det må tas hensyn til låssettingsplasser.

Ved ev. luftstrekk må det tas hensyn til avstand til bebyggelse.

Kommunen tar initiativ til å samle grunneiere nå traseen er valgt for å gi dem mulighet til å danne et grunneierlag.»

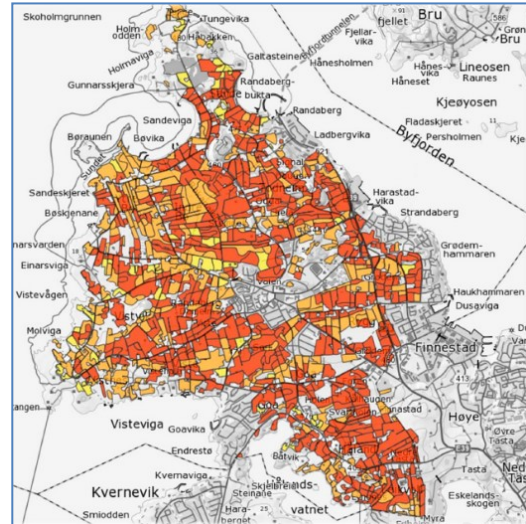
Lyse Elnett sier at konsekvensene for landbruksdrift vil utredes både for anleggs- og driftsfasen, herunder restriksjoner som følge av tiltaket. De foreslår at utredningsprogrammet suppleres med et nytt punkt under kap. 4 «landskap og visualisering»: «Trasé for luftledning på Rennesøy». Lyse Elnett ønsker å utrede kabel i sjø også via Askjesundet og eventuelle justeringer via Linesundet.

Randaberg kommune vedtok 7. mars 2019 følgende i kommuneplanutvalget:

1. Randaberg kommune anbefaler plasseringen av ny transformatorstasjon i Mekjarvik sør-området (2) og fraråder plasseringene på Rygg (3) og (4), fordi de sistnevnte er innenfor kjerneområdet for landbruk.
2. Randaberg anbefaler stasjonstype GIS framfor AIS på grunn av mindre arealbehov.
3. Ledningen bør bygges som jordkabel og samordnes med traseer til øvrig eksisterende og planlagt veginfrastruktur (E39, Rogfast e.l.). Viktige landskaps- og naturområder, eksisterende boligområder og potensielt fremtidige utbyggingsområder må unngås.
4. Eksisterende anlegg og transformatorstasjon må fjernes og området ryddes når det ikke lenger er behov for anleggene. Kommunen vil tilbakeføre stasjonsområdet til LNF i kommuneplanen og forutsetter at all infrastruktur som er til hinder for landbruksdrift fjernes.
5. Randaberg kommune ber om at midlertidig tilførsel til Rogfast vurderes i påvente av utbygging av E39 Simene–Harestad, for å få en reell vurdering av kabel.
6. Randaberg kommune er Norges minste landkommune i areal og den kommunen i Norge med tredje mest dyrket areal i %. Befolkningstettheten er på ca. 400 personer per km², og dette bør tillegges særlig vekt i vurderingen av jordkabler.
7. Om det må bygges luftledning, anbefaler kommunen at trasé 2 velges, og at den i størst mulig grad søkes lagt i grenseskiller mellom landbrukseiendommer. Traseen bør justeres slik at den fortsetter rett nord til den treffer E39 ved Finnestadkrysset. Det bes også at det vurderes å videreføre trasé 2 langs E39 lengst mulig, og at det vurderes jordkabel forbi Torvmyrveien.

I en tilleggsuttalelse av 26. mars 2019 har ordfører Kristine Enger noen innspill etter informasjonsmøte med NVE 7. mars, som ikke ble med i kommunens vedtak i saken. På oppfordring fra NVE i møtet har ordføreren informasjon om spesielle verdier og kvaliteter som kan blir berørt:

- Randaberg ligger i et av Norges beste jordbruksområder, og det er derfor viktig at landbruksjorda og driften av denne blir så lite berørt som mulig av den nye kraftledningen. Jordkvalitet bør derfor være et tema i konsekvensutredningen. Vedlagt uttalelsen er oversikt over dyrket mark i Randaberg kartlagt for jordkvalitet. Mørke og lysebrune områder angir svært god jordkvalitet.
- I Randaberg ligger fem mindre restarealer med delvis intakt kystmyr, i et ellers intensivt drevet jordbrukslandskap. Myrrealer på Jæren er truet av oppdyrking, utbygging og tekniske inngrep. De er viktige for fugletrekket langs kyststripen, viktige beiteområder for råvilt, jaktområde for jordugle, tårnfalk og hekkeområde for vader og våtmarksfugl. Arealene er Ryggmyra, Holen, Håland, Høye og Svartholmyra.

Ordføreren foreslår to alternative traséforslag, kombinerte sjø- og jordkabeltraseer, som begge vil unngå konflikt med de verneverdige myrområdene og i mindre grad berøre jordbruksområdene. Det røde forslaget på kartet var omtalt i Randaberg kommunes vedtatte uttalelse, og det gule kom opp på folkemøtet i Randaberg.

Lyse Elnett tar høringsinnspillet fra Randaberg kommune til etterretning, og vil vurdere lokalisering og valg av teknisk løsning for transformatorstasjonen nærmere fram mot valg av løsning. De sier de vil utrede jordkabeløsninger på hele/deler av traseen mellom Stølaheia og ny Harestad transformatorstasjon. Anlegg som ikke har noen funksjon i strømforsyningen vil bli fjernet, og tidspunktet for riving av eksisterende infrastruktur i området vil beskrives nærmere i konsekvensutredning og konsesjonssøknad. Lyse Elnett sier at en midlertidig løsning for effektbehovet

til Rogfast er lite aktuell, da det framstår som lite samfunnsøkonomisk rasjonelt. De vil også vurdere justeringer av trasé 2.0 for blant annet å oppnå mer parallellføring med E39.

Lyse Elnett sier de vil utrede traséalternativene foreslått av ordføreren, og de vil ta med innspillet om myrområdene fram mot valg av løsning.

Stavanger kommune (26. mars 2019) ber om at konsekvensutredningen vurderer lokale verdier, ikke bare regionale og nasjonale, for alle utredningstemaer. En teknisk og økonomisk vurdering av jordkabel som alternativ til luftledning må gjøres på hele eller deler av strekningen mellom Stølaheia og ny Harestad transformatorstasjon. Jordkabel i en minst mulig konfliktfull trasé må utredes på like linje med traseene som er meldt, og kommunen peker særlig på traseen gjennom Store Stokkvatnet og videre ned til Byfjorden i jord-/sjøkabel. Sløyfing inn til transformatorstasjonen i Dusavik må beskrives, herunder hvilken betydning det har for valg av trasé. Nødvendig arealbeslag for riggplasser og anleggsplasser må beskrives.

Stavanger kommune ber om mange og gode visualiseringer for de forskjellige traseene, for å sammenligne parallelle traseer og høyde på master. Lokalt naturmangfold og friluftsliv må utredes. Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold må være godt, og ny kartlegging må gjennomføres ved behov. Det må ikke fokuseres bare på rødlistearter, men også på mengde og mangfold av arter, for eksempel viktige områder for beite og rasting i trekkruiter. For Stavanger kommune er det ikke bare det regionalt viktige og sjeldne som er viktig å få utredet. Kartlegging og håndtering av fremmede arter må også inngå i utredningene, da dette vil få konsekvenser for håndtering av masser i anleggsperioden.

All båndlegging av og restriksjoner på arealbruk, og eventuelle muligheter for bruk av traseene til lek og aktivitet, må utredes, herunder hvilke hensyn som må tas med hensyn til magnetfelt. Konsekvenser for eksisterende boliger må komme tydelig fram, og virkninger av master i kupert og skogkledt terreng må vises. Utstrekningen av faresone for høyspentanlegg må framgå av utredningen.

Lyse Elnett vil generelt utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk. De vil utarbeide visualiseringer av de meldte traseene, bl.a. ved Friheim (kryssingen av Hålandsvatnet). Basert på høringsinnspillet foreslår Lyse Elnett at utredningsprogrammet suppleres med et punkt under kap. 4 «landskap og visualisering», kulepunkt 3: «Trasé for luftledning (alternativ 2.0/2.1) i Stavanger kommune». Eventuelle restriksjoner knyttet til luftledningstraseer i driftsfasen for ulike fagtema vil fremkomme av konsekvensutredning og konsesjonssøknad.

Madla bydelsutvalg, Stavanger kommune (21. mars 2019) vedtok enstemmig i møte 19. mars 2019 en anbefaling om å legge kraftledningen som jordkabel fra Stølaheia transformatorstasjon til Stokkavatnet, videre som sjøkabel gjennom Stokkavatnet, så jordkabel via Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden og videre som sjøkabel langs Byfjorden til ny transformatorstasjon i Harestad-området. En annen deløsning kan være å legge jordkabel fra Gabbas på Tasta til ny transformatorstasjon på Harestad. Alternativ anbefaler bydelsutvalget at jordkabel legges tilnærmet langs nåværende ledningstrasé.

Lyse Elnett sier de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk. Blant annet ønsker de å utrede en kabelløsning via Store Stokkavatnet og derfra enten langs eksisterende og ny vei mot nord eller via Dusavik, og derfra videre i sjø mot Harestad.

Rogaland fylkeskommune (9. april 2019) oversender enstemmig vedtak i fylkesutvalget 9. april 2019:

1. «Fylkesutvalget vil be om at alternative løsninger med jordkabel på hele eller deler av strekningen over land utredes, inkludert kostnadsestimater for sammenligning med luftledning.
2. Traséalternativene med kryssing i luftspenn over Hålandsvatnet, Ryggmyra, Bru og Mosterøy frarås med henvisning til verdier knyttet til naturmiljø, friluftsliv og/eller kulturverninteresser.
3. I Stavanger og Randaberg framstår de østlige traséalternativene som en foretrukket løsning.
4. Fra Randaberg til Rennesøy framstå traséalternativene med sjøkabel på hele strekningen som en foretrukket løsning.»

Fylkesrådmannen ved kulturseksjonen har dessuten følgende innspill til utredningsprogrammet:

- Undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven må oppfylles før konsesjon gis, da det er stort potensial for funn av automatisk fredete kulturminner i store deler av traseene.
- Det er viktig at ikke bare virkninger for kulturminner i selve traseen og influensområdet vurderes, men også alle tiltak knyttet til anleggsvirksomheten.
- Alternative traseer og traséjusteringer må vurderes som avbøtende tiltak for kulturminner.
- Tiltakets innvirkning på kulturlandskap må vises og avbøtende tiltak vurderes, som justere master eller øke avstanden.
- Tiltak for nær verneverdig bebyggelse må unngås.
- Lokale og regionale kulturminner som flyttes eller endres, må gjenoppbygges etterpå.

For øvrig kommenterer fylkesrådmannen traseene, og fraråder blant annet trasé 1.0 over Bru pga. helleristningsfeltene i området. De peker ellers på ulike avbøtende tiltak som kan være aktuelle av hensyn til kulturminner.

Lyse Elnett tar innspillene til etterretning. Alle traséalternativene har ulike typer konflikter, og Lyse Elnett finner ikke grunnlag for å utelukke noen av dem før de er utredet. De vil vurdere aktuelle avbøtende tiltak for å redusere negative virkninger. De merker seg at fylkesrådmannen forutsetter at undersøkelsesplikten må oppfylles før konsesjon gis, men legger til grunn at de kan bestille registreringer etter at søknaden er sendt, slik praksis har vært.

Fylkesmannen i Rogaland (27. mars 2019) uttaler at ny kraftledning kan føre til omfattende inngrep i viktige regionale verdier knyttet til naturmangfold, landbruk, friluftsliv og landskap. Det er viktig å samle inngrep, og fylkesmannen ber derfor om at samordning med det pågående arbeidet med E39 vurderes.

De ber om at en grundig samfunnsøkonomisk analyse av de meldte alternativene, herunder konsekvenser for fleksibiliteten i framtidig arealplanlegging, legges til grunn for valg av trasé. Marine verdier langs sjøkabeltraseene må kartlegges, og forholdene på sjøbunnen undersøkes. De gjør i den forbindelse oppmerksom på at legging av sjøkabel kan kreve tillatelse etter forurensningsloven.

Fylkesmannen ber Lyse Elnett om å vektlegge jordvern, slik at mastepunkt, anleggsveier og andre faste installasjoner legges utenom dyrket mark. Det er viktig å vektlegge forsyningssikkerhet ved

bygging av ny transformatorstasjon, men fylkesmannen mener det vil være en fordel for miljø og landbruk å beholde stasjonen på Randaberg. De krever også at Lyse Elnett har en tydelig å tidfestet plan for når eksisterende kraftledning og transformatorstasjon skal rives.

Fylkesmannen savner nærmere utredning av om det er mulig å forsyne Nordbø og ev. Harestad fra en annen transformatorstasjon, eksempelvis Finnøy. De opplyser at det kom en ny FylkesROS Rogaland i 2018, og ber om denne vises til. Under sikkerhet og beredskap må også ras- og flomfare inkluderes for alle traséalternativene. For hver av de foreslåtte transformatorplasseringene må konsekvensutredningen vurdere samlet belastning på natur, landskap, friluftsliv og landbruk. Konsekvensene av nødvendig opparbeidelse og bruk av infrastruktur må utredes. Fylkesmannen savner dessuten en mer forståelig begrepsbruk, og viser til at ord som «radiell» og «impediment» ikke er lett å forstå for alle høringsparter. Fylkesmannen gjør ellers i uttalelsen foreløpige vurderinger av de meldte alternativene, ut fra kjent kunnskap om områdene. De tilrår at det bygges GIS-stasjon framfor AIS-stasjon, av hensyn til arealbruken.

I en uttalelse til nabovarsel av 25. februar 2019 sendt til Lyse Elnett sier Fylkesmannen i Rogaland på vegne av Miljødirektoratet at trasé 1.0 og 1.1 fra Stølaheia vil gå gjennom statlig sikra friluftsområde, slik som dagens trasé gjør. Trasé 2.0 vil gå øst for det statlig sikra friluftsområdet. Fylkesmannen er opptatt av at tiltaket ikke virker forstyrrende eller hindrende for allmennhetens bruk av området, som er svært mye bruk til friluftsmål og har flere truede arter og viktige naturtyper registrert. Det er i utgangspunktet en fordel å samle inngrep, men fylkesmannen er likevel bekymret for omfanget av kraftledninger og størrelsen på ryddebeltet inne i friluftsområdet. Om det er aktuelt med mastepunkter innenfor det statlig sikra friluftsområdet er det nødvendig å søke Miljødirektoratet om varig omdisponering. Samtidig ser ikke fylkesmannen at trasé 2.0 er særlig bedre enn trasé 1.0 og 1.1, da det vil gå tvers gjennom grønnstrukturen og turstien som knytter sammen Stora Stokkavatnet og Hålandsvatnet og bli et tydelig landskapselement.

Det beste vil være å fjerne alle eksisterende og planlagte inngrep fra området, og de peker på mulighetene å legge kabel gjennom Stora Stokkavatnet og videre langs E39 mot Harestad, for å unngå inngrep i områder med store verdier for friluftsliv, landbruk, naturmangfold og landskap.

Lyse Elnett er enig i at samling av inngrep kan være fornuftig, for eksempel luftledningsalternativ 2.0 som går parallelt med E39 der det er mulig. De vil også utrede kabel som alternativ til luftledning på hele/deler av traseen mellom Stølaheia og ny transformatorstasjon. De kommenterer videre at det er kostnadskrevenende å gjennomføre en omfattende kartlegging av marine ressurser og ønsker å basere utredningen på kjent informasjon, da disse sjøområdene er relativt godt kartlagt. Konsekvenser for landbruksdrift vil utredes nærmere, som bl.a. plassering av master og ulike typer midlertidig infrastruktur, som anleggsveier.

Lyse Elnett vurderer det ikke aktuelt å beholde dagens transformatorstasjon i Randaberg, fordi den ligger utenfor det framtidige lasttyngdepunktet. Det er heller ikke plass til å utvide stasjonen, slik at det ville være nødvendig å bygge en ny stasjon ved siden av eksisterende og nye 132 kV kraftledninger inn til stasjonen. Lyse Elnett mener det ikke vil gi miljøfordeler eller tekniske/økonomiske fordeler, og ønsker derfor ikke å utrede en plassering der dagens stasjon står nærmere. Forventet tidspunkt for riving av dagens 50 kV ledning infrastruktur vil beskrives nærmere i konsesjonssøknaden.

Til uttalelsen fra fylkesmannen på vegne av Miljødirektoratet kommenterer Lyse Elnett at konsekvenser for friluftsliv, herunder statlig sikra friluftsområder og naturmangfold, omfattes av deres forslag til utredningsprogram. Det vil utredes jordkabeløsninger på hele eller deler av traseen mellom

Stølaheia og ny Harestad transformatorstasjon, og foretas tekniske og økonomiske vurderinger av kabel via Store Stokkavatnet og videre langs eksisterende og ny vei mot nord, eller via Dusavika og derfra videre i sjø mot Harestad.

Sentrale myndigheter og tekniske instanser

Stavangerregionen Havn (SRH) (1. februar 2019) opplyser at alle tiltak som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i farvannet krever tillatelse fra Kystverket eller kommunen, jf. havne og farvannsloven § 27. Tiltak som kan være av betydning for Forsvarets eller Kystverkets anlegg, innretninger eller virksomhet krever tillatelse fra Kystverket, jf. havne og farvannsloven § 28. SRH sier de er delegert forvaltningsmyndighet for eierkommunenes sjøområder, som utgjør Stavangerregionen havnedistrikt (Stavanger, Rennesøy, Finnøy fra 2020, Randaberg og Sola). Sjøkabeltraseer i Randaberg kommune faller inn under havne- og farvannsloven §§ 27 og 28, og tiltaket blir dermed søknadspliktig til Kystverket, hvor SRH blir høringspart.

SRH kommer i første omgang med følgende opplysninger:

1. NVE bør være kjent med Fylkesmannen i Rogalands høring av 3. januar 2019 for utfylling i sjø ved eiendom 50/4, Randaberg kommune – Statens vegvesen Region vest, da det kan påvirke traseene.
2. SRH forventer at deres aktivitet i terminalen «Deep water and offshore terminal» ikke blir negativt påvirket av trasévalget.
3. De utvider nå hovedkaien på nevnte terminal med 100 meter, som forventes å ferdigstilles medio april 2019.
4. Valgte traseer må ikke forringe funksjon for ankrings- og opplagsområder for offshoreinstallasjoner etter ferdigstilling. Traseer innenfor slike områder må tåle aktiviteten området er tiltenkt. Datasett finnes hos Kystverket Vest.
5. Nye sjøkabeltraseer bør legges sammen med eksisterende sjøkabler for å minimere virkningene på aktiviteten i området.
6. SRH antar at eksisterende sjøkabel tas ut av drift når det legges ny.
7. De anbefaler at sjøkabel tåler ankring/ankerjetting og eventuell dregging.
8. De forventer økt aktivitet av rigger og jackup i nærheten av og i tilknytning til «Deep water and offshore terminal», Mekjarvik.
9. NVE gjøres oppmerksom på forslag til ny kommuneplan om havneutvikling i Randaberg, ved moloen nord for «Deep water and offshore terminal».

Lyse Elnett kommenterer at de tar høringsuttalelsen til etterretning. Konsekvenser av sjøkabel i ankrings- og opplagsområder og eventuelle avbøtende tiltak vil beskrives nærmere i konsekvensutredningen.

Avinor AS (28. februar 2019) opplyser at kraftledningen planlegges i en terrenghøyde som gjør at de planlagte mastene ikke kommer i konflikt med høyderestriksjonsflatene i restriksjonsplanen for Stavanger lufthavn Sola. Ingen inn- og utflygningsprosedyrer for Stavanger lufthavn eller Haugesund lufthavn påvirkes av den planlagte kraftledningen, så lenge en av de foreslåtte traseene velges og høyden på mastene ikke overstiger 40 meter. Traseene vil være i nærheten av eksisterende VFR

(visual flight rules) ruteføringer nord for Sola, i et område med eksisterende traseer. Aktuelt trekk for VFR-flyginger har en publisert minstehøyde på 1000 fot. Lyse Elnett bør kontakte selskaper som opererer lavtflygende fly og helikopter (Forsvaret, Luftambulansen, Norsk Helikopter, Airlift mv.). Tiltaket vil ikke ha noen negative påvirkninger på Avinors tekniske systemer i området, verken radionavigasjons-, kommunikasjons- eller overvåkningsanlegg.

Avinor gjør videre oppmerksom på regelverket om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder.

Lyse Elnett tar høringsuttalelsen til etterretning.

Statens vegvesen (27. mars 2019) viser til reguleringsplan for E39 Harestadkrysset, vedtatt av Randaberg kommune 10. september 2015. Det er i Lyse Elnett utredningsarbeid viktig at det tas hensyn til planlagte anlegg i Harestadkrysset, da disse er nødvendige for drift og vedlikehold av Boknafjord-tunnelen. Foreslåtte stasjonsplasseringer 1 og 4 kan være i konflikt med reguleringsplanen, opplyser vegvesenet. De ber om at Lyse Elnett utreder følgende spørsmål:

- hvordan kravene til overflatevann og flom kan ivaretas ved de nevnte plasseringen av transformatorstasjonen
- hvordan luftledninger og bygg plasseres slik at de ikke kommer i konflikt med hensyns- og sikkerhetssoner for inn- og utflyging av beredskapshelikopter
- plassering av luftledninger eller jordkabler slik at det ikke oppstår konflikt med veianleggene
- hvordan de ved plassering av ny transformatorstasjon kan unngå å båndlegge arealer eller gi restriksjoner på framtidig utvikling av kryssområdet
- virkninger av elektromagnetiske felt på styrings- og kontrollsystemer til Boknafjordtunnelen og trafikkstasjonen

Lyse Elnett opplyser at de har jevnlig dialog med Statens vegvesen og vil ta innspillet med i det videre utredningsarbeidet.

Kystverket Vest (29. mars 2019) viser til at det særlig i Åmøyfjorden og Byfjorden utenfor Mekjarvik/Harestad er hyppig ankring av store installasjoner/fartøy som det må tas spesielt hensyn til. De anbefaler generelt at nye sjøkabler planlegges tettest mulig inntil eksisterende installasjoner på sjøbunnen, for å begrense arealbruken. Avbøtende tiltak vil være å beskytte sjøkablene med nedspyling/nedgraving eller overdekning i områder med blant annet ankringsbehov. Ved kryssing av Byfjorden må det undersøkes hvilken trase som er minst til hinder for sjøvertsferdsel/ankring, enten tett inntil eksisterende installasjoner eller utenfor og til vest for ankringsområdet. For legging av sjøkabel kreves søknad om tillatelse til Kystverket etter lov om havner og farvann.

Lyse Elnett tar høringsinnspillet til etterretning.

Fiskeridirektoratet (29. mars 2019) viser til at det er registrert viktige fiskeområder, biologisk mangfold og andre fiskeri- og havbruksinteresser i og ved planlagte traseer. Det kan også være aktivitet som ikke er registrert som utøves i området. De ber om at kabler legges utenom reketrålfelt og akvakulturaktiviteter, og generelt i størst mulig grad i eksisterende traseer. De anbefaler fortrinnsvis trasé 1.0 eller 3.0.

Fiskeridirektoratet ber om at fiske tas med som et punkt under arealbruk i konsekvensutredningen. Det må i en eventuelle konsesjon stilles vilkår for å unngå skade, forringelse, forhindre restriksjoner med mer i det farvannet som berøres av tiltaket. Følgende forutsettes:

- Ingen fiskere kan holdes ansvarlig for skader på kabelen under utøvelse av fiske.
- Kabelen må ikke henge oppe i vannsjiktet.
- Alle arbeider må utføres på en så skånsom måte som mulig, slik at omkringliggende miljø i sjø i så liten grad som mulig påvirkes.

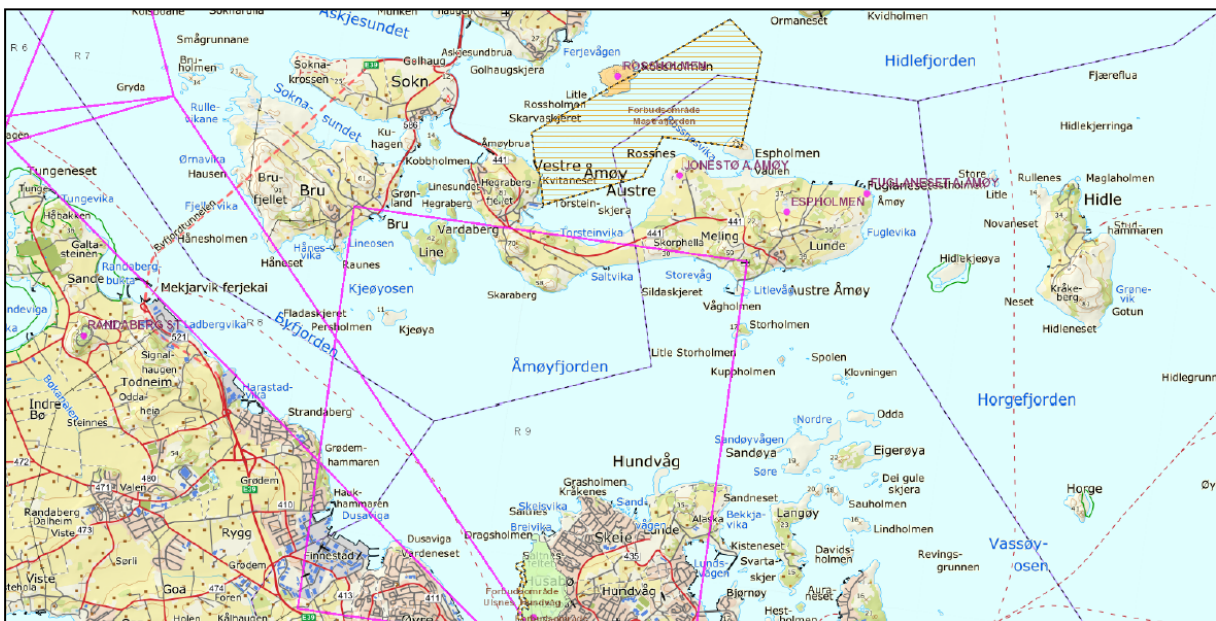
Fiskeridirektoratet ber videre om at det blir tatt hensyn til følgende:

- Det innføres ikke forbud mot fiske, inkludert trålfiske, der sjøkabelen legges
- Kabelen utformes slik at fiskeredskaper ikke hefter.
- Kabelens posisjoner blir lagt inn på tilgjengelige kart.

De opplyser videre at kabeleier kan bli erstatningspliktig for skade på fiskeredskap eller tap av fangst som skyldes kabelen.

Lyse Elnett kommenterer at konsekvenser for fiskeri- og havbruksinteresser og biologisk mangfold omfattes av forslaget til utredningsprogram. Som grunnlag for å vurdere eventuelle konsekvenser vil de tekniske forholdene knyttet til anlegg og drift av kabelanlegget legges til grunn.

Forsvarsbygg (12. april 2019) sender en skisse som viser Forsvarets interesser i området – særlig sjøområdene. Det gjelder forbudsområder hjemlet i forskrift om militære forbudsområder innen Sjøforsvaret sjø, vist med skraverte områder. Forsvarets skyte- og øvingsfelt i sjø vises med rosa grenselinjer og benevnelse R8 og R9. De ber om at informasjonen blir lagt til grunn i utredningsarbeidet.

Lyse Elnett sier de ikke planlegger tiltak i den militære forbudssoenen ved Rossholmen. De meldte traseene berører skyte- og øvingsfelt R8 og R9, og konsekvensene av eventuelle sjøkabelanlegg i disse områdene vil vurderes nærmere i konsekvensutredningen.

Interesseorganisasjoner, bedrifter, grunneiere og privatpersoner

Fiskarlaget Vest (26. mars 2019) gjør oppmerksom på at det på Fiskeridirektoratets nettside er registrert gyteområder og områder for aktiv redskap (rekestrålfelt) og passiv redskap i/ved de meldte sjøkabeltraseene. Det blir også fisket i områder som ikke er registrert, og det er en del «nye» fiskerier, som leppefiske og fiske etter kreps. Låssettingsplasser indikerer dessuten at det foregår notfiske i området, uten at disse er direkte spesifisert i kartet.

Under punkt 7 i forslag til utredningsprogram mener Fiskarlaget Vest at fiske må tas med i den siste setningen under «arealbruk». I tillegg må det vurderes om tiltaket kan påvirke det marine livet under punktet om elektromagnetisk felt eller forurensning.

Generelt ønsker Fiskarlaget Vest at minst mulig kabel blir lagt i sjø, og at i alle fall rekestrålfelt unngås der det finnes alternativer. I tillegg bør det tilstrebes å benytte eksisterende trasé og unngå inngrep i nye områder. Under forutsetning av at det ikke blir ankrings- eller fiskeforbud i området, at rekestrålfelt unngås, og at det ikke blir frie heng eller mye steinfylling, går de ikke imot sjøkabel. Fortrinnsvis ønsker de trasé 1.0, men justert utenom rekestrålfeltet.

Fiskerne fraskriver seg alt ansvar for at redskap setter seg fast i kabelen, og de krever å få erstattet eventuell skade på fiskeredskap eller fisketap. Kabelen må registreres på sjøkartet, og anleggsarbeid bør utføres utenfor gyte-/oppvekstperioden for torsk (januar–juni).

Lyse Elnett mener at konsekvenser for fiske og fiskerier omfattes av det foreslåtte utredningsprogrammet, under temaet «nærings- og samfunnsinteresser», kulepunkt 6. Basert på høringsuttalelsen foreslår de å endre ordlyden til også å dekke konsekvenser for pågående rekestråling i området, slik: «Konsekvenser for fiskeri og havbruksnæring, herunder bruk av kaste- og låssettingsplasser samt rekestrålfelt, skal vurderes.»

Naturvernforbundet i Rogaland (27. mars 2019) mener at en samlet vurdering av interesser og verdier knyttet til naturvern, landskap, landbruk og kulturmiljø tilsier at ledningen må kables. Luftledning ved Ryggmyra, som er foreslått vernet av fylkesmannen, er helt uakseptabelt. Naturvernforbundet støtter vedtakene fattet av kommunepanelutvalget i Randaberg på møte 7. mars 2019 og i hovedutvalg for plan, miljø og utvikling i Rennesøy kommune 27. mars 2019.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Øster Hus AS (18. mars 2019) er en av regionens største boligbyggere og har innspill til trasévalg og plassering av ny transformatorstasjon. De stiller spørsmål ved om en transformatorstasjon av en slik størrelse kan være å anse som terrormål, da slike konsekvenser eventuelt må utredes. De foreslåtte lokalitetene har alle innsyn fra omgivelsene, som er interessant med tanke på boligutbygging. Øster Hus mener utredningsprogrammet mangler krav om beskrivelse av restriksjonszoner for kraftledningen, og at dette må med.

Lyse Elnett opplyser at de ikke har restriksjoner på arealbruken utenfor gjerdet til sine transformatorstasjoner, men vil beskrive restriksjonsområder langs lednings- og kabeltraseer i konsekvensutredning og konsesjonssøknad.

Stavanger Turistforening (25. april 2019) støtter forslaget som kom på folkemøtet i Randaberg om at muligheten for kabel i stedet for luftledning utredes, for eksempel samordnet med nye E39. Turistforeningen er svært kritisk til trasé 2.0 og 2.1 fra Stølaheia til Krossbergveien, gjennom en av de viktigste innfallsportene til turområdet ved Store Stokkavatnet. De viser også til at politikerne i

Rennesøy enstemmig har anbefalt sjøkabel, og Stavanger Turistforening støtter dette, da Rennesøyene er et viktig satsingsområde for turistforeningen.

Lyse Elnett ønsker generelt å utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Stavanger

Inger Skjold (11. og 25. mars 2019) er beboer på Friheim og opptatt av å bevare sitt naturskjønne nærmiljø. Hun viser til traséforslaget som ble spilt inn på folkemøtet i Randaberg, som innebar kabel fra Stølaheia gjennom Stokkavatnet og videre ned til fjorden. Derfra ble det foreslått sjøkabel til Harestad og videre til Rennesøy. Dette mener Skjold er et traséforslag som vil skåne områdene for nye, skjemmende kraftledningsmaster. På møtet kom det også forslag om at kraftkrevende bedrifter og prosjekter, som Green Mountain Data Centre og Rogfast, burde bidra økonomisk til kabelløsninger, og eventuelt også kommunene. Skjold etterlyser Stavanger kommunes tilstedeværelse på folkemøtet og oppfordrer kommunen til å lytte til beboerne i de berørte områdene.

To av de meldte traseene er planlagt langs dagens ledning, på vestsiden av Krossberg/Friheim. Traséforslag 2.0 bør skrinlegges, da denne kommer i tillegg til eksisterende ledning og omringe boligområdet, mener Skjold. Den er i tillegg planlagt i et område med fjellknauser som vil føre til ruvende master og stor visuell fjernvirkning. En 30 meter bred ryddegate vil i seg selv være skjemmende i nærområdet, og det er flere rådyrtråkk i den planlagte traseen. Der trasé 2.0 kommer ut av skogen, over beitemark og dyrket mark, vil den bli synlig fra de fleste husene på Friheim, mener Skjold. Hun er bekymret for støypåvirkning i boliger og negativ påvirkning på boligprisene.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk, blant annet den løsningen som kom opp på folkemøtet i Randaberg. Da mange er opptatt av utsikten nordover på Friheim, vil Lyse Elnett utarbeide fotovisualiseringer i dette området.

Hans Kruidrink og byggefeltet på Friheim (11. mars 2019) foretrekker trasé 2.0, da de to øvrige traséalternativene vil forringe naturstien rundt Hålandsvannet og gi negative landskapsforstyrrelser. Traseene vil også gå tett opp mot eksisterende boligbebyggelse, og det er bekymring for helseeffekter ved magnetfelt, både for beboere og brukere av Hålandsvatnet.

Lyse Elnett kommenterer at de vil ta innspill med fram mot valg av løsning i dette området.

Oddvar Kolnes og Jan Sørensen (11. mars 2019) ønsker kun kabel og foreslår kabel i Hålandsvatnet og videre langs traseen til nye E39.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk. De mener imidlertid at kabeltraseer mot vest, over Hålandsvatnet, samlet vil gi en lengre trasé, særlig med tanke på framtidig tilknytning mot Dusavik. Derfor mener de det ikke er rasjonelt å vurdere kabeltraseer i vestover fra Stølaheia.

Eli Lie (10. mars 2019) bor på Krossberg på grunn av de rolige og naturskjønne omgivelsene, som har blitt et attraktivt turområde for Stavanger og omegn. 30 meter høye master vil skjemme området og ikke være framtidsrettet.

Lyse Elnett sier de vil utarbeide fotovisualiseringer i Friheim-området, og at de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Lise Karine Hofstad (13. mars 2019) bor på Friheim og ber om at natur og utsikt i området ikke blir ødelagt av den nye kraftledningen.

Lyse Elnett sier de vil utarbeide fotovisualiseringer i området Friheim.

Charlotte og Andre Ruså-Lie (15. mars 2019) presiserer at de ikke er imot utbedring av strømmettet, men ønsker at jordkabel vurderes som alternativ til luftledning. De framhever at naturområdene ved Krossberg og Friheim ikke bare benyttes av beboerne, men av store deler av regionen, og de ønsker at rekreasjonsområdene skal bevares. Krossberg-området med Hålandsvatnet er et viktig hekkeområde for mange fuglearter. På grunn av landskapets bevaringsverdi er det strenge krav til hva beboerne kan bygge i tilknytning til boligene. Men de har valgt å bo i dette området på grunn av de vakre omgivelsene.

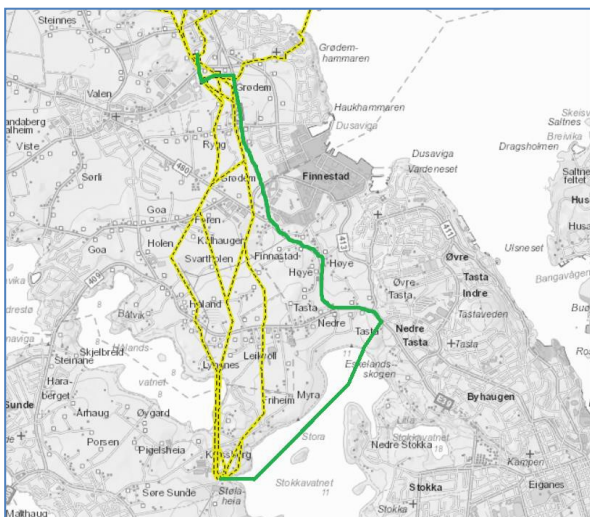
De er videre bekymret for eventuelle helseeffekter av magnetfelt for de som bor i de nærmeste boligene. De viser til studier av risiko for brystkreft for naboer til høyspentanlegg, og til innlegg på folkemøtet i Randaberg om at det kan være en sammenheng mellom høyspentanlegg og Parkinson hos eldre menn. På bakgrunn av dette mener de bygging av luftledning strider mot god praksis, som er kravet i strålevernsforskriften.

De nye mastene vil bli dominerende i landskapet, mener Charlotte og Andre Ruså-Lie. Det vil få konsekvenser for verdien av huset og tomten deres. Traseene som er foreslått nær Krossberg bryter med Lyse Elnetts egne prinsipper om å unngå populære turområder, vernede områder og å legge ledninger i områder der de har lav synlighet. I tillegg vil den nye ledningen påføre området støy.

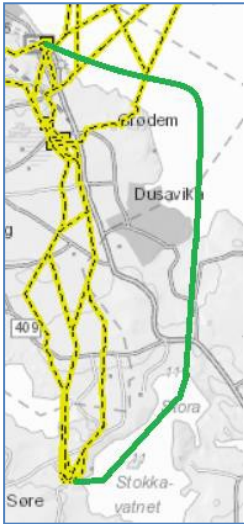
Ruså-Lie ønsker at Lyse Elnett skal utrede

- jordkabel i stedet for luftledning langs de foreslåtte traseene
- andre luftledningstraseer om ikke jordkabel er mulig
- utforming av mastene slik at de går mest mulig i ett med naturen og lager så lite støy som mulig

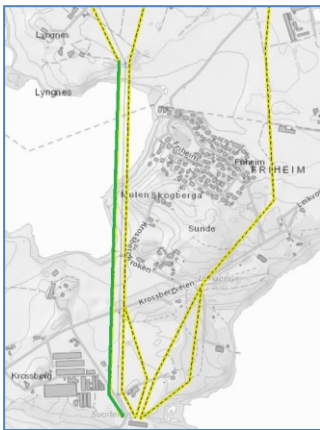
De viser sine forslag til alternative traseer (i grønt) på kart vedlagt uttalelsen:

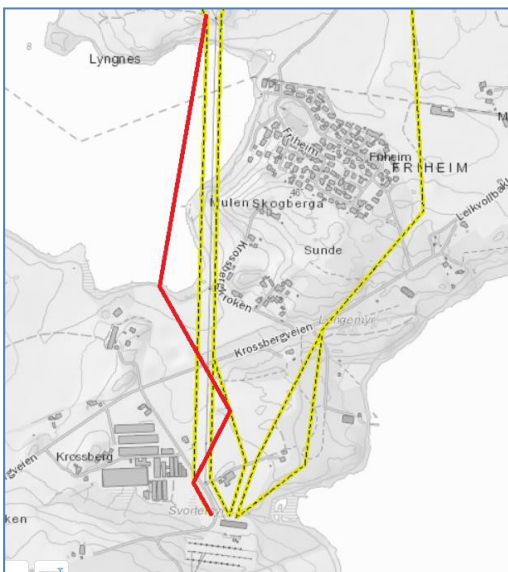
Alternativ 1 viser jord- og sjøkabelløsning østover fra Stølaheia transformatorstasjon, som krysser Store Stokkavatnet og går langs E39 til Harestad transformatorstasjon.

Alternativ 2 går i jord- og sjøkabel østover fra Stølaheia transformatorstasjon. Den krysser Store Stokkavatnet og går deretter i jord til Dusavika. Videre fra Dusavika gå det sjøkabel til nærmest landfallspunkt nær Harestad.

Alternativ 3 er jordkabel fra Stølaheia og gjennom Hålandsvatnet i traseen for foreslått luftledning.

Alternativ 4 er en alternativ luftledningstrasé, for det tilfelle at jordkabel ikke er en aktuell løsning. Begge de foreslåtte luftledningstraseene på vestsiden av Hålandsvatnet kommer for nær boliger. Det alternative traséforslaget øker avstanden til boliger og et sivområde som er et svært viktig hekkeområde for flere fuglearter.

Lyse Elnett vil generelt utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk, blant annet kabel via Stora Stokkavatnet og videre langs eksisterende og ny vei mot nord, eller via Dusavika og videre i sjø mot Harestad. De vil også utarbeide fotovisualiseringer i området Friheim, basert på

aktuelle mastetyper på strekningen. Den foreslåtte alternative luftledningstraseen vurderer Lyse Elnett som lite hensiktsmessig, da den krysser eksisterende kraftledning flere ganger. Den vil også gi et spenn på over 600 meter over Hålandsvatnet, som vi gi svært høye master. Lyse Elnett mener det derfor ikke er noen gode grunner for å utrede traseen nærmere.

Terence Francis Allen (20. mars 2019) er beboer og turgåer i området Friheim og viser til at det har vært dødsfall som følge av kreft i et hus nær dagens kraftledning. Det burde tilsi at trasé 1.0 bør foretrekkes framfor trasé 1.1. Begge traseene kommer imidlertid i konflikt med naturstien rundt Hålandsvatnet. Derfor mener han at trasé 2 er best, eller aller helst jordkabel mellom Stølaheia transformatorstasjon og fylkesvei 409.

Lyse Elnett sier de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Brian Richardson (21. og 26. mars 2019) bor på Friheim i huset som sannsynligvis ligger nærmest meldte trasé 2.0. Han har laget en visualisering som han mener viser de visuelle virkningene som den nye ledningen vil få sett fra hans bolig. Den nye ledningen vil bli en betydelig større visuell belastning enn dagens ledning, mener Richardson. Den vil også kreve at et stort antall trær fjernes, i et område hvor det utøves vannsport, hesteridning, skyting med pil og bue, i tillegg til turgåing, sykling, svømming og fiske. Han oppfordrer NVE til å instruere Lyse Elnett til å lage visualiseringer av ledningen i dette området.

Richardson kommenterer videre forsyningssikkerheten til Green Mountain Data Centre basert på informasjon fra deres internettside, der han mener at valget mellom luftledning eller jordkabel må tas på bakgrunn av en forsyningssikkerhetsvurdering. Han etterspør en risiko- og sårbarhetsanalyse som belyser dette.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utarbeide fotovisualiseringer av traséalternativene i dette området.

Martin Stenslet (24. mars 2019) mener de foreslåtte traseene ut av Stølaheia transformatorstasjon vil ramme det fine og svært mye brukte friluftsområdet Friheim på en negativ måte, til sterk sjenanse for beboere, turfolk og det rike dyrelivet. Særlig trasé 2.0 og 2.1 mener han er svært negative, da de vil føre til avskoging på de første to kilometerne av traseen. Han mener at ledningen må legges som jordkabel eller gjennom Stokkavatnet til Dusavika og videre i fjorden.

Lyse Elnett sier de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning, herunder forslagene fra Stenslet.

Signy Nærland Northam (25. mars 2019) ber om at ny ledning legges i jord og i Stokkavatnet, fra Friheim til Dusavik.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

André Vistnes (25. mars 2019) ber om at det vurderes andre løsninger enn luftledning av hensyn til miljø og trivsel. Han ønsker at ledningen legges i Stokkavatnet, videre i jord til Dusavik, derfra til Harestad og Rennesøy i sjø, en løsning som vil gi langt mindre inngrep enn meldte traseer.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Stig Seland (25. mars 2019) ønsker at ledningen legges som jordkabel ned til Store Stokkavatnet, som sjøkabel gjennom Store Stokkavatnet, jordkabel via Gabbas-området på Tasta og ned til Dusavika, og deretter sjøkabel langs Byfjorden til ny transformatorstasjon i Harestad-området. En alternativ løsning er jordkabel i dagens ledningstrasé. Dette begrunner han med at rekreasjons- og grøntområdet rundt

Store Stokkavatnet og Hålandsvatnet bør vernes. Dersom ingen av hans foreslåtte alternativer lar seg realisere, mener han trasé 2.0 er mest ønskelig.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Camilla og Chris Lie (25. mars 2019) bor på Krossberg og omtaler området et viktig friluftsliv- og rekreasjonsområde for beboere og mange andre i regionen. Området har et svært rikt fugleliv. Stavanger kommune har strenge regler for bygging i området, fordi det er viktig å verne denne grønne lungene for befolkningen. De stiller seg uforstående til at Stavanger kommune ikke er mer opptatt av å verne miljøet når det skal bygges en ny kraftledning. De er bekymret for helsevirkninger av magnetfelt, og mener at usikkerhetene om dette blant annet vil få betydning for boligverdien ved et eventuelt salg.

De støtter forslaget som kom opp på folkemøtet i Randaberg, som går ut på å legge kabel i Stokkavatnet opp til Leikvoll/Tasta og videre over myra til Dusavika, deretter i sjøen bort til Randaberg og videre ut til Rennesøy. Alternativt kan det utredes andre løsninger med jordkabel, og at eksisterende 50 kV ledning samtidig legges i bakken.

Dersom luftledning allikevel skulle bli utfallet, ber de om at trasé 1.0 velges framfor trasé 1.1, da sistnevnte kommer så nær deres bolig at det virker vanskelig å få til. De foreslår at trasé 1.0 i så fall trekkes enda litt lenger vest, spesielt i området over Hålandsvatnet.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning, herunder forslaget som ble fremmet på folkemøtet. De opplyser at om trasé 1.0 velges, vil ny kraftledning få større avstand til boliger enn eksisterende kraftledning. Forventet tidspunkt for riving av gammel ledning vil også beskrives nærmere konsekvensutredning og konsesjonssøknad. Lyse Elnett sier det er vanskelig å se fordeler med å legge traseen lenger vest enn trasé 1.0 er skissert, da de mener det er fornuftig å samle infrastrukturen mest mulig. Det ligger en bolig på vestsiden like nord for Stølaheia som gjør det vanskelig å justere traseen vestover uten å få flere vinkler på ledningen, og Lyse Elnett ønsker derfor ikke å utrede dette alternativet nærmere.

Bjarte Mork Eikås (25. mars 2019) er nabo til den planlagte ledningen og foreslår i likhet med mange andre kabel gjennom Stokkavatnet, videre via Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden, der det legges sjøkabel til den nye transformatorstasjonen. Alternativt at det legges jordkabel i eksisterende kraftledningstrasé, eller fra Gabbas på Tasta til ny transformatorstasjon. Han framhever også det viktige rekreasjons- og turområdet rundt Stokkavatnet og Hålandsvatnet som det må vernes om. To parallelle luftledninger nordover fra Stølaheia vil forringe opplevelsen av et unikt og verdifullt kulturlandskap. Eikås ber om at Lyse Elnett pålegges å utrede den økte betydningen området vil få i lys av de planlagte nye bydelene på Madla/Revheim/Sunde.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Ann Margreth Refsnes Voll (25. mars 2019) understreker viktigheten av Friheim-området for beboere og områdene rundt Hålandsvatnet og Store Stokkavatnet som tur- og friluftsområde. Hun er bekymret for hvordan magnetfelt kan påvirke helsen til beboerne i området. Hun foreslår at det legges kabel gjennom Store Stokkavatnet og videre via Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden, og deretter sjøkabel videre i Byfjorden til ny transformatorstasjon.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, herunder foreslått alternativ.

Janet Birkedal Martin (26. mars 2019) er beboer og grunneier på Friheim og aktiv bruker av friluftsområdene rundt Hålandsvatnet og Stokkavatnet. Hun er bekymret for visuelle virkninger og

støy fra den nye kraftledningen og ber derfor om at ledningen legges som kabel gjennom Stokkavatnet eller Hålandsvatnet.

Lyse Elnett kommenterer at de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Tormod Ognedal (26. mars 2019) mener det vil være ødeleggende med luftledning på Friheim og ber om at ledningen bygges som kabel i Stokkavatnet og over Leikvoll.

Lyse Elnett ønsker å utrede jordkabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Alexander Greten (25. mars 2019) bor med familien på Friheim med utsikt over vannet, og han mener det vil være urimelig om de får en kraftledning i tillegg til eksisterende foran boligen. Det vil etter hans mening være urimelig at et av de siste fredelige og naturskjønne områdene i Stavanger-området blir ødelagt av en ny stor kraftledning, når det er mulig å legge jord- og sjøkabel. Han foreslår i likhet med mange andre kabel i Stokkavatnet, videre via Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden, der det legges sjøkabel fram til den nye transformatorstasjonen. Eventuelt kan det legges jordkabel omtrent i dagens luftledningstrasé.

Lyse Elnett ønsker å utrede jordkabel som alternativ til luftledning.

Leif Olsen og Karin Bjordal med flere beboere og grunneiere på Krossberg (20. mars 2019) viser til landskaps- og friluftslivsverdiene i området Stokkavatnet–Hålandsvatnet, med all tilknyttet aktivitet og tilrettelegging. Planer om omfattende boligutbygging i området Madla–Revheim gjør det enda viktigere å bevare området. De mener derfor den nye 132 kV-ledningen må legges som kabel, i likhet med planene om å legge dagens 300 kV-ledninger på Madla–Revheim som kabel. Ny luftledning planlegges nær bebyggelsen i Alvasteinveien, Krossbergveien, Krossbergkroken og Friheim, og beboerne er bekymret for helsevirkninger av magnetfelt fra ny ledning. De ønsker nærmere utredning av om kreftilfeller gjennom flere år har sammenheng med nærhet til eksisterende ledninger i området, og at dette gjøres av en uavhengig instans.

Da det særlig er det forventede økte forbruket til Green Mountain Data Centre og E39 Rogfast som utløser behovet for den nye ledningen, mener beboerne på Krossberg at det er rimelig at disse aktørene bidrar til finansiering av anlegget, særlig om jordkabel blir valgt. Da store deler av den nye ledningen uansett må legges som sjøkabel, mener beboerne at det vil være den klart beste løsningen for beboerne, brukerne av natur- og kulturområdet og dyrelivet om øvrige strekninger også kables. De foreslår at det legges kabel i Stokkavatnet, jordkabel videre via Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden, og deretter sjøkabel langs Byfjorden til den nye transformatorstasjonen i Harestad-området. Alternativt kan det legges jordkabel langs nåværende kraftledningstrasé, eller fra Gabbas på Tasta til ny Harestad transformatorstasjon.

Vedlagt uttalelsen er underskriftsliste fra naboer.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, blant annet som foreslått av beboerne på Krossberg.

Søren Drivsholm (26. mars 2019) har tilsvarende uttalelse som beboerne på Krossberg v/ Leif Olsen, og *Lyse Elnett* har tilsvarende kommentar til uttalelsen.

Ove Thorske Helgeland og Bodil-Marie Gjuvslund (26. mars 2019) bor på Friheim og ber om at det legges kabel i stedet for luftledning og foreslår en trasé gjennom Stokkavatnet til Dusavika og deretter i sjøen, av hensyn til nærmiljøet på Friheim.

Lyse Elnett sier de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Olaf Anders Knudsen (26. mars 2019) mener det bør være en selvfølge at ledningen legges gjennom Stokkavatnet pga. de store negative konsekvensene en luftledning vil få for området Friheim.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Kirsti Gerhardsen (26. mars 2019) er negativ til luftledning pga. store konsekvenser for folkehelse, nærmiljø og dyreliv. Hun mener konsekvensutredning må inneholde kostnadskonsekvensen ved å legge jordkabel i stedet for luftledning og at det velges framtidrettet teknologi når ny infrastruktur skal bygges.

Lyse Elnett kommenterer at de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Harald Selvåg (26. mars 2019) eier gnr. 29, bnr. 121 i Stavanger og gnr. 63, bnr. 1 og gnr. 47, bnr. 8 i Randaberg. Han blir berørt av trasene 1.0/1.1 og 2.0 og mener trasé 2.0 er den klart verste for ham. Traseen vil gi minst to master og store ulemper for driften av gården, i tillegg til eventuelle restriksjoner på utkjøring av gjødsel og vanning av jorder. Han mener at trasé 2.0 også vil gi store ulemper for flere andre aktive gårdsbruk.

Primært ønsker han jord- og sjøkabelløsninger, for eksempel gjennom Store Stokkavatnet og videre til Dusavik, deretter i sjøen til Harestad. Av de meldte luftledningstraseene mener Selvåg at trasé 1.1 er den beste, gitt at det er mulig å unngå mastepunkter i fulldyrket mark. Traseen ser også ut til å berøre boliger mindre enn de øvrige alternativene. Han oppfordrer Lyse Elnett til å legge bort trasé 2.0 og gå videre med kabel eller trasé 1.1, eventuelt trasé 1.0.1.

Lyse Elnett tar informasjonen til etterretning, og sier at konsekvenser for landbruk, herunder vanning og gjødsling, vil bli nærmere utredet for anleggs- og driftsfasen. De vil generelt utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk.

Rebecca Samnøy (26. mars 2019) uttaler seg på vegne av styret i Friheim Vel og ønsker kabel gjennom Stokkavatnet, for å unngå negative virkninger av luftledning for blant annet helse, natur, utsikt og eiendomsverdi.

Lyse Elnett sier de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Sverre Christer Lie (26. mars 2019) bor i Krossbergkroken og savner informasjon fra Lyse Elnett om deres planer om ny kraftledning. Han er opptatt av områdets kvaliteter som natur- og turområde med rikt fugleliv, og er bekymret for hva den nye kraftledningen kan bety for helsen til folk og særlig barn i nærområdet. Jordkabel bør velges for å unngå alle ulempene som en luftledning vil medføre.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk.

Helge Jensen (26. mars 2019) mener ledningen må legges som jord- eller sjøkabel gjennom Stokkavatnet, videre ned til Dusavik og i sjø fram til Harestad, slik at færre grunneiere blir berørt, og naturen blir spart for høye kraftledningsmaster.

Monica Bowitz Jensen (26. mars 2019) har likelydende uttalelse som Helge Jensen.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Harvey Richard Warne (27. mars 2019) foreslår kabel i Stokkavatnet og videre til Dusavika, for å spare grøntområder i Stavanger. Han viser til at dette gjøres med ledninger sørover mot Hafrsfjorden.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Glenn Finnestad (27. mars 2019) eier gnr. 31, bnr. 3 og 128 i Stavanger kommune og viser til at i ett av traséalternativene er det plassert en mast i fulldyrka jord på gnr. 31, bnr. 3. Han ønsker at masten flyttes noe, til gnr. 31, bnr. 128, som ikke er produktivt jordbruksareal, dersom denne traseen blir valgt.

Lyse Elnett sier de vil vurdere muligheten for justering av dette vinkelpunktet.

Morten og Therese Ramm (27. mars 2019) fra Friheim ønsker kabling av kraftledningen for å spare naturområder, landskap og bomiljø på Friheim og Krossberg. De oppfordrer eventuelt Stavanger kommune og Green Mountain til være med å finansiere ekstrakostnaden med kabel.

Lyse Elnett ønsker generelt å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Richard Wallström (27. mars 2019) er beboer på Friheim og ber om det legges kabel i stedet for luftledning av hensyn til de fine turområdene i området.

Lyse Elnett kommenterer at de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Claire Margaret Warne (27. mars 2019) ber om kabel i Stokkavatnet for å bevare et viktig grøntområde i Stavanger.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Ole Schultz Eeg (27. mars 2019) ber om kabling av den nye kraftledning forbi Krossberg og Friheim, for å skjerme fin natur og rekreasjonsområdet rundt Hålandsvatnet.

Lyse Elnett sier de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Tor Birger Bjordal med familie (26. mars 2019) bor på Krossberg og er nærmeste nabo til Stølaheia transformatorstasjon. De stiller seg kritiske til trasé 1.1, 1.1.2 og 2.0, som vil være til hinder for all framtidig utbyggelse og drift av gården og gjøre gården så godt som verdiløs for kommende generasjoner. De foreslår derfor at ledningen legges som kabel ned til og gjennom Stokkavatnet, videre til Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden, og deretter i Byfjorden til den nye transformatorstasjonen i Harestad-området. Om dette ikke lar seg gjøre, foreslår de jordkabel fra Gabbas på Tasta til den nye transformatorstasjonen. Hvis disse kabelforslagene ikke lar seg gjennomføre, ønsker de at ledningen følger eksisterende 50 kV ledning eller legges over skogen, og sier de kan leve med trasé 1.0 eller 2.1.

Lyse Elnett kommenterer at de generelt ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Bjørn Gezelius og Anna Czarnecka (27. mars 2019) bor i Krossbergveien 99 skriver at trasé 2.0 og 2.1 skjærer gjennom skogen som ligger mellom deres bolig og Stokkavatnet. Dette vil gi inngrep i et grøntområde og redusert verdi av deres bolig. Boliger på østsiden av Stokkavatnet vil også få trasé 2.0 og 2.1 i utsikten. De etterlyser en vurdering av konsekvenser for en rideløype i området. De foreslår at ledningen legges som kabel ned til Stokkavatnet, gjennom vannet og videre til Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden. Herfra kan det legges sjøkabel i Byfjorden til den nye transformatorstasjonen. Alternativt bør det vurderes å legge jordkabel i dagens luftledningstrasé.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk.

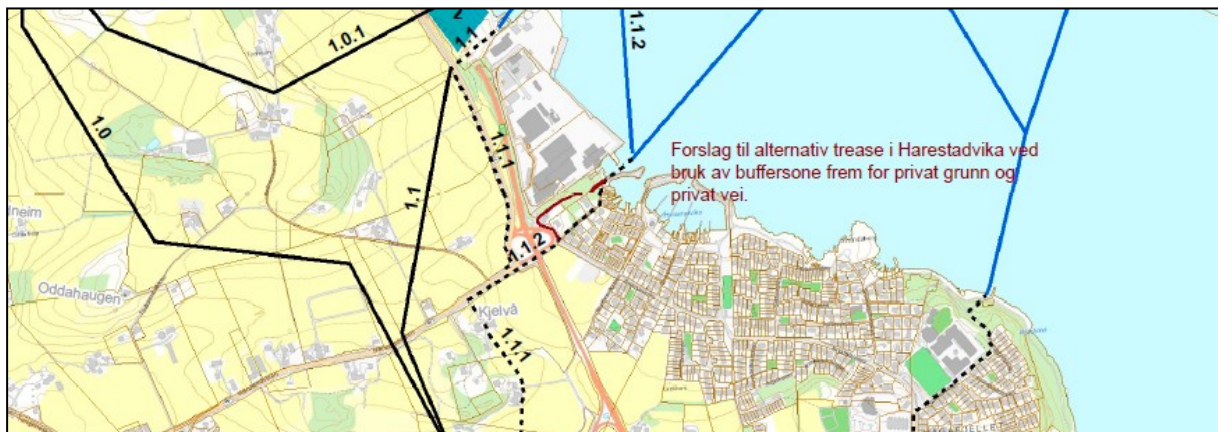
Priscila Lopes (27. mars 2019) bor med familien på Friheim og har allerede eksisterende 50 kV ledning foran huset. Hun er negativ til nok en kraftledning i samme område, da det vil forringe dette

fredelig og vakre friområdene i Stavanger. Hun ber om at ledningen legges som kabel gjennom Stokkavatnet, til Gabbas på Tasta og ned til Byfjorden, og videre i sjøkabel i Byfjorden til den nye transformatorstasjonen. Alternativt kan det legges sjøkabel tilnærmet i dagens luftledningstrasé.

Lyse Elnett vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Randaberg

Sverre Bjørn Eskildsen / Kaefer Energy AS (6. februar 2019) sender en kartskisse med forslag til alternativ trasé for jordkabel fra Harestadvika (vist med rød strek), som de begrunner med at det er bedre å bruke en buffersone framfor privat grunn og privat vei:

Lyse Elnett kommenter at de vil vurdere forslaget til justering av trasé 1.1.2 i dette området for å unngå eventuell konflikt med eksisterende infrastruktur.

Sigmund Håland (4. mars 2019) eier landbrukseiendommen gnr. 62, bnr. 4 på Håland i Randaberg og uttaler seg via Advokatfirmaet Hammervoll Pind AS. Eiendommen er ca. 60 dekar, og Håland driver sauehold. Eksisterende ledning går allerede over eiendommen, ca. 100 meter øst for gårdstunet. Håland sier at Lyse Elnetts vestligste traséforslag vil passere 30–50 meter fra bebyggelsen på eiendommen og på naboeiendommer.

Han viser til informasjon fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet og mener at den nye kraftledningen vil føre til magnetfelt over det anbefalte utredningsnivået. Den vestlige traseen bør derfor unngås ut fra føre-var-betraktninger, mener Håland. Han viser til at det foreligger bedre traséalternativer.

I tillegg vil en høyspentledning nær gårdstunet være visuelt skjemmende, særlig når den kommer i tillegg til eksisterende ledning. Håland mener høyspentledninger avgir støy, og vil medføre begrensninger i utnyttelse av eiendommen til framtidig bebyggelse, noe som vil gi en verdireduksjon. Om den vestlige traseen blir valgt, vil Håland kreve erstatning for ulempene ved siden av eventuell avstått grunn.

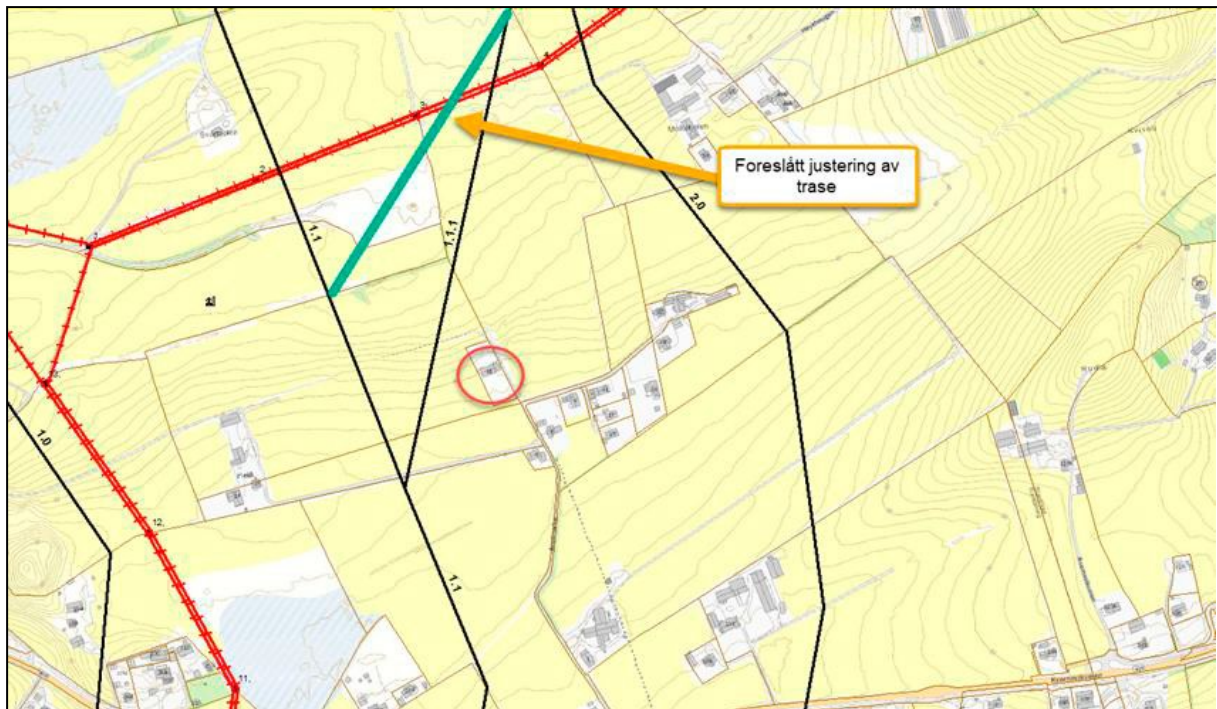
Lyse Elnett vil utrede omfanget av magnetfelt rundt kraftledningen i konsekvensutredningen. Bygg som blir eksponert for verdier over utredningsnivået vil bli kartlagt og mulige tiltak for å redusere eksponeringen vil utredes.

Solveig Harestad (9. mars 2019) mener 30 meter høye master vil bli godt synlig i den flate landbruksbygda Randaberg. Hun mener det finnes dokumentasjon på at jordkabler ikke er dyrere over

tid, og at nye veier bli bygget slik at kabler kan legges parallelt med disse for å spare penger og natur. Hun mener den nye transformatorstasjonen bør legges ved Todnem, for å spare jordbruksjord.

Lyse Elnett sier de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Kjell Gunnar Høie (11. mars 2019) bor på Austmarka 18, gnr. 62, bnr. 64 i Randaberg. Trasé 1.1.1 mellom Stølaheia og Harestad kommer 30 meter fra eiendomsgrensen, og Høie foreslår en justering der trasé 1.1.1 vinkler ut fra trasé 1.1 lenger nord enn forslått løsning. Den vil da ligge i overkant av 100 meter fra eiendomsgrensen. Høie er bekymret for magnetfelt og utsiktsforringelse, og hvordan eiendomsverdien vil påvirkes av dette.

Lyse Elnett vil vurdere traséforslaget nærmere og påpeker at de foreløpig ikke har detaljert vurdert hvordan de mest hensiktsmessig kan krysse eksisterende 50 kV ledning i dette området.

Tønnes Rygg / Rygg Eiendom AS (8. mars 2019) eier gnr. 61, bnr. 14 og 6 og har bolig i Goaveien 26. Et av traséalternativene går 30–40 meter fra boligen, og vil gi negative virkninger i form av støy, visuelle ulemper og magnetfelt. De foreslår å legge kabel i Store Stokkavatnet, kabel eller luftledning over Nedre Tasta – Høye, videre til Dusavik Base, og derfra i sjø til Harestad transformatorstasjon. En slik trasé vil for det meste gå utenom bebyggelse og unngå skjemmende master i terrenget. De ber om nærmere utredning av kabel som alternativ til luftledning.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede magnetfeltutbredelse, kartlegge bygg som blir eksponert for magnetfelt over utredningsnivået og vurdere tiltak for å redusere eksponeringen. De vil også generelt utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk, herunder en løsning som foreslått av Rygg.

Gro og Frank Randeberg (11. mars 2019) er naboer til meldte jordkabeltrasé i Harestadvika og ønsker ikke dette alternativet. Pga. sikringssonen på oppgitte fire meter til hver side av kabelen, blir det et problem for naboene at de har kloakk i samme område hvor nye hus er planlagt. I tillegg er de

bekymret for magnetfelt og verdireduksjon på boligene. De ønsker derfor en annen plassering av den nye transformatorstasjonen.

Lyse Elnett tar innspillet til etterretning og vil vurdere justering av trasé 1.1.2 for å unngå eventuelle konflikter med eksisterende infrastruktur.

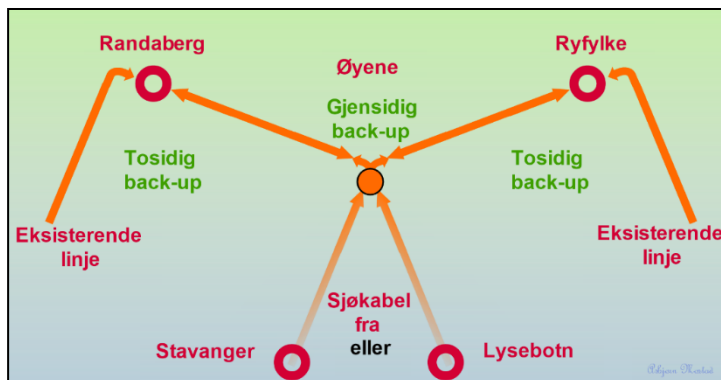
Svein Kristian Madland (17. mars 2019) foreslår kabel fra Stølaheia i Hålandsvatnet til Endrestøl/Kvernavika og sjøkabel til Mekjarvik på vestsiden av Randaberg, ev. luftledning til Endrestøl/Kvernavika og sjøkabel videre. Ny transformatorstasjon bør bygges i Mekjarvik.

Lyse Elnett vil utrede kabel som alternativ til luftledning, blant annet en løsning via Stora Stokkavatnet og langs eksisterende og ny vei mot nord, eller via Dusavika og deretter i sjøkabel mot Harestad. Traseer mot vest, over Hålandsvatnet vil gi lengre trasé og ugunstig med tanke på framtidig tilknytning mot Dusavik.

Tove Margrethe Madland (17. mars 2019) foreslår kabel i Stokkavatnet over til Eskelandssiden og videre til Dusavik, deretter kabel i byfjorden ut til Mekjarvik og transformatorstasjonen før den krysser over til øyene.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk, blant annet en løsning som foreslått av Madland.

Asbjørn Mostad (18. mars 2019) foreslår en alternativ løsning for Randaberg, Ryfylke og øyene samlet, som er initiert av behov for en løsning uten luftledning (skissert under). Den går ut på å legge ny tilførselsledning i form av sjøkabel som forsyner begge sider av bassenget, og deretter bevare og vedlikeholde eksisterende ledninger i stedet for å skrote dem. Alternativt støtter Mostad forslaget om kabel i Stokkavatnet og videre til Dusavik.

Lyse Elnett sier de ikke ønsker å utrede nevnte systemløsning, da den vil bli betydelig mer kostbar enn meldte løsninger, uten at den løser problemet med nødvendig reinvestering i viktige komponenter i nettet innen kort tid. Bakgrunnen for valg av systemløsning vil imidlertid beskrives i konsesjonssøknaden. Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning generelt, både teknisk og økonomisk.

Småbåthavnen i Harestadvika v/ styreformann Jarmund Harestad (15. mars 2019) representerer 19 grunneiere og mener de foreslåtte traseene 1.1.2 + 3.2 ikke er en god løsning, da det blant annet går en stor kanal i veien, som drenerer deler av Harestad og avrenning fra E39. Den vil også gå nær eksisterende og planlagt bebyggelse. De foreslår derfor en kabeltrasé lenger vest mot Randaberg Industrier, vist på kartskisse, hvor kablen kan legges i et friareal og buffersone mot industriområdet. Om kablen skulle ende med å komme inn i Harestadvika, ber styret om å bli tatt med på videre

dialog/samarbeid. De stiller dessuten spørsmål ved at det ikke planlegges jordkabeltraseer videre mot Stølaheia, i kombinasjon med bygging av ny vei.

Lyse Elnett kommenterer at de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk. De vil vurdere en mulig justering av trasé 1.1.2 for å unngå eventuelle konflikter med eksisterende infrastruktur.

Anne Katrine Lycke og Per Kristian Austbø (20. mars 2019) bor i grønt-/landbrukssonen mellom Hålandsvatnet og Stokkavatnet. Trasé 2.0 vil krysse det åpne landskapet 150 meter vest for eiendommen og visuelt påvirke eiendommen mot sør, vest og nordvest. De har forslag til tema som bør utredes:

- Hålandsvatnet og Stokkavatnet er svært viktige områder for ulike fuglearter, og konsekvensutredningen må kartlegge og vurdere virkningene for disse.
- Det er stor landskapskvaliteter i sonen Hålandsvatnet–Stokkavatnet, og det er lagt ned store offentlige investeringer i arealsikringer og tilrettelegging for friluftsliv, der trasé 1.0 og 2.0 er planlagt. Konsekvensutredningen må grundig vurdere den visuelle virkningen av planlagte anlegg og verdsette opplevelsesforringelsen for beboere og friluftslivet.
- En kabelløsning fra Stølaheia transformatorstasjon gjennom Store Stokkavatnet til nordenden av vatnet og videre i trasé 2.0 nordover bør utredes. En slik løsning vil gi betydelig reduksjon i negative virkninger for bomiljø, landskap, fugleliv og friluftsv verdier, også med tanke på videre traséføring nordover.

Lyse Elnett sier de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Øyvind Eskildsen (23. mars 2019) mener trasé 1.1.2 i Harestadvika er uegnet, da den kommer i konflikt med et område der det er regulert nye boliger og vil være til hinder for den framtidige bebyggelsen. I veien ligger det dessuten både strøm- og fiberkabler, avløps- og kloakkrør, og sikkerhetssonen rundt en jordkabel vil gjøre vedlikehold av øvrig infrastruktur og etablering av nye

vannrør til ny bebyggelse vanskelig. Eskildsen viser også til utredningsnivået for magnetfelt og mener kabeltraseen vil ligge svært nær eksisterende og framtidige hus.

Han mener det beste alternativet vil være å legge sjøkabel fra Dusavika til Mekjarvik. Om det skulle bli nødvendig med jordkabel i området nær Harestadvika, foreslår han en alternativ kabeltrasé nord for buffersonen, hvor behovet for installasjon, drift og vedlikehold mest sannsynlig kan bli godt ivaretatt. De regulerte tomtene og traséforslaget er vist med hhv. rødt og svart, stiplet strek på kart vedlagt uttalelsen:

Lyse Elnett tar innspillet til etterretning og vil vurdere en mulig justering av trasé 1.1.2 for å unngå eventuelle konflikter med eksisterende infrastruktur.

Torild Vistnes (21. og 25. mars 2019) ønsker kraftledning i jord og sjø.

Lyse Elnett kommenterer at de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Anita Michelsen (25. mars 2019) ønsker at ledningen legges i bakken og ikke ødelegger natur og utsetter beboere for magnetfelt.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning. De vil også utrede magnetfeltpåvirkningen, kartlegge bygg som får magnetfelt over utredningsnivået og eventuelt utrede tiltak for å redusere eksponeringen.

Eilert Johnsen, Vigdis Lerang Johnsen, Svein og Gunnvor Nilsen (25. mars 2019) ønsker ny ledning i jordkabel fra Stølaheia til ny E39 og videre i sjøkabel fra Dusavika til Nordbø, for å unngå helseskader og bevare naturen mot inngrep. Green Mountain og utbygging av E39 bør være med og dekke kostnadene med kabelen, og ev. også kommunene.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Hilde og Trond Erling Eskildsen Larsen (25. mars 2019) eier en parsell på gnr. 49, bnr. 755, som ligger inntil Harestadvika. De er bekymret for eventuelle helsevirkninger fra magnetiske felt for barn

som bor i Harestadvika og brukere av veien i området. Flere hus i Harestadvika ligger tett inntil foreslått trasé, slik at magnetfeltnivået forventes å overstige utredningsnivået. En jordkabel vil dessuten utgjøre en risiko og utfordring ved utbygging av gjenværende tomter og ved nedgraving av annen nødvendig infrastruktur til tomtene. De mener også at kabelen vil medføre verditap for eiendommene i området.

Det beste alternativet av de meldte mener de er trasé 1.0 med ilandføring i Mekjarvik og fortrinnsvis jordkabel videre til ny transformatorstasjon, alternativ sjøkabel fra Dusavik til Mekjarvik. Dersom trasé 1.1.2 av andre hensyn er mest aktuell, foreslår de en justering av traseen opp fra sjøen langs Harestadvika 77, nord for buffersonen mellom industriområdet og boligfeltet. Det vil gi god avstand til bebyggelse og mindre ulemper for annen infrastruktur.

Lyse Elnett sier at utbredelsen av magnetfeltet vil bli utredet, boliger som blir eksponert for magnetfelt over utredningsnivået vil bli kartlagt, og eventuelle tiltak for å redusere eksponering vil bli vurdert. Lyse Elnett vil også vurdere den foreslåtte traséjusteringen.

Terje Håland (26. mars 2019) mener på vegne av boliger i Kvernevikveien at den nye ledningen bør legges i jord, og foreslår to alternativer i kombinasjon med nye veiprosjekter: 1) gjennom Hålandsvatnet til Goavika/Ørnaberget og inn i ny transportkorridor vest, der det kan legges kabel i ny vei helt til Dusavik, og 2) gjennom Stokkavatnet til Tasta, inn i ny E39 og videre til Harestad eller via Dusavik i sjø. Om luftledning likevel bli valgt, ønsker de en trasé som går i størst mulig avstand til boliger, for deres del trasé 1.1. Samtidig ønsker de ikke å skyve problemet over på andre.

De peker på ulemper med trasé 1.0, som går svært nær boliger, i noen tilfeller rundt 20 meter mellom senterlinje og bolig i Kvernevikveien. Beboerne viser til anbefalingene fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, og mener nesten alle boligene på Håland vil bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået. I tillegg mener de at noen av boligene vil ligge innenfor byggeforbudsbeltet. Ledningen vil medføre støy, og mastene vil bli ruvende i terrenget på Håland. Traseen gir også begrensinger i LNF-området den går gjennom, mener beboerne i Kvernevikveien.

Lyse Elnett kommenterer at de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Oddny Karin Harestad Knudsen og William Knudsen (26. mars 2019) krever at den nye kraftledningen blir lagt i bakken eller i sjøen fra Lyse i Ryfylke til Randaberg. De peker blant annet på de nye veiprosjektene i området, og mener det må være mulig å samordne utbygging av infrastrukturen i området. Randaberg er en grønn landsby med over 60 % dyrket jord og tett befolkning, og 30 meter høye master vil gi store visuelle ulemper i kommunen, mener de. De stiller også spørsmål ved det valgte spenningsnivået, da de mener det er tilstrekkelig med 50 kV for å forsyne forbruket i Randaberg og Rennesøy. Over tid mener de kabel ikke vil koste mer enn luftledning.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk. De anser imidlertid at nærmere utredning av 50 kV ikke er aktuelt.

Britt Helen Harestad (26. mars 2019) sier at Randaberg består av store deler dyrket jord, og en luftledning vil legge beslag på jorda, ruve i terrenget og påvirke landskapet negativt. Luftledning gir også støyplager. Det er enkelt å grave ned jordkabel i Randaberg, noe som hun mener vil gi kostnadsbesparelse ved legging av jordkabel. Lengdeforskjellen mellom jordkabel og luftledning vil pga. tett bebyggelse ikke være stor i Randaberg. Hun mener også kostnadene kan reduseres ved å legge kabel langs nye E39 om det gjøres samtidig med bygging av veien. Å velge kabel i Randaberg vil redusere utfordringer med overganger mellom luftledning og kabel, da ledningen uansett må kables

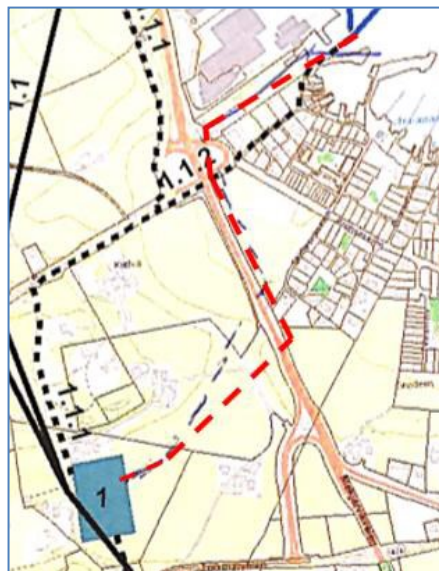
i sjø. På Rennesøy mener Harestad at sjøkabel rundt øyene må velges framfor kabel eller luftledning over land. Hennes forslag til trasé er kabel langs E39 på Randaberg, alternativt trasé 2.0 – 2.0/2.01. Transformatorstasjonen kan alternativt plasseres i skog eller udyrket mark på gnr. 48, bnr. 28. Videre kan kabelen følge trasé 1.1.3 og 3.0 til Rennesøy.

Ingrid Haugen (26. mars 2019) og **Andreas Haugen** (26. mars 2019) har tilsvarende uttalelse som Britt Helen Harestad.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning, og de ønsker å utrede Harestads forslag til plassering av transformatorstasjonen.

Todnem og Foren Velforening v/ Jan Harestad (26. mars 2019) representerer over 20 boenheter nord for Foren og protesterer mot luftledning nordover via Harestad-høyden. De går inn for at alternativ 1 av Lyse Elnetts meldte plasseringer av transformatorstasjonen velges, og at stasjonen bør hete Foren transformatorstasjon. De er kritiske til alternativ 2, da det vil kunne bety flere luftledninger i retning nord/sør over Harestad-høyden og i fjordutsikten til flere av beboerne i velforeningens område. Det vil også kreve mange og lange kabeltraseer til lokale belastningstyngepunkt. Jordkabel etter trasé 1.1.1 vil berøre eksisterende gass-, kraft- og fiberkabler i dyrket mark og i gang- og sykkelstien. En transformatorstasjon på Todnemhammaren vil bli stående i silhuett mot Byfjorden.

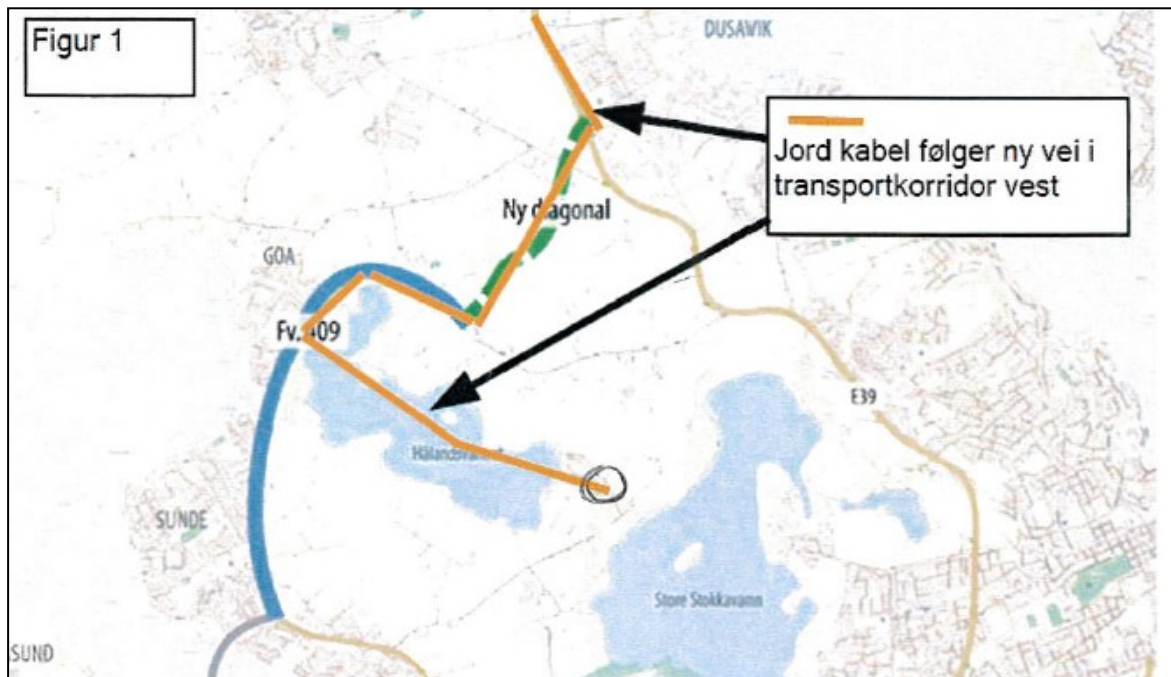
Velforeningen går inn for at ledningen bør legges som sjøkabel gjennom Stokkavatnet og videre langs ny E39 til Eskeland, deretter til Harestadvika. De mener jordkabelalternativ 1.1.1 er akseptabelt fram til dagens Harestad-kryss. De foreslår videre et nytt alternativ 1.1.2, der jordkabelen legges i vei eller buffersone mellom industriområdet og boligområdet, som foreslått av Øyvinn Eskildsen. Enda bedre vil det å krysse ny E39 i bro over nytt Harestad-kryss og legge kabelen på østsiden av eksisterende E39 fram til foreslått trasé 1.1.2 til sjøen, vist på kart.

Lyse Elnett sier de generelt vil utrede kabel som alternativ til luftledning. De vil vurdere justering av trasé 1.1.2 for å unngå eventuelle konflikter med eksisterende infrastruktur.

Lise Marie Stokke og Andreas Oma med flere (26. mars 2019) mener beste løsning vil være å gå med kabel gjennom Stokkavatnet, videre under Tasta, for så å gå i sjøkabel videre til Harestad. Fordelene med en slik løsning vil være redusert magnetfelt, støy, synlighet, påvirkning på dyre- og planteliv og turområder, mindre tap av dyrket jord og tomteareal og bedre sikkerhet for anlegget.

Alternativt foreslår de en jordkabeltrasé som følger nye fylkesvei 409 og deretter ny diagonal, vist på kart. I dette området skal det uansett gjennomføres anleggsarbeid, som kan gi samordningsgevinster og sparer naturen andre steder. Det vil heller ikke båndlegge framtidige boligtomter.

Andreas Oma har sendt inn en tilsvarende, separat uttalelse samme dag.

Lyse Elnett ønsker generelt å utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Astrid Klungveit (26. mars 2019) beskriver Randaberg som Den grønne landsby, med svært høy befolkningstetthet. Hun ønsker at ledningen legges i jord- og sjøkabel, for eksempel i forbindelse med bygging av ny E39 Tasta–Harestad. Hun spør om det ikke kan legges sjøkabel fra Ryfylke til Rennesøy og Randaberg, og om ikke Rogfast og Green Mountain bør ta sin del av kostnadene med utbyggingen. Hun peker på ulemper med luftledning, som støy, magnetfelt og negativ påvirkning på fugleliv. Den nye transformatorstasjonen ønsker hun lagt til Todnemhammaren.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning. De vil også kartlegge bygg som kan få magnetfelt over utredningsnivået og utrede eventuelle tiltak for å redusere magnetfelteksponeringen.

Ommund Todnem (26. mars 2019) ønsker plassering av ny transformatorstasjon på Todnemhammaren og jordkabel i gang- og sykkelvei i Randebergvika, som er en mye kortere trasé enn 1.0.1. Med andre stasjonsplasseringer vil også jordkabel i gang- og sykkelvei være foretrukket framfor trasé 1.0. Høye kraftledningsmaster vil være svært synlige og hindre den daglig driften av gårdene på Todnem.

Lyse Elnett ønske å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Kari og Jarmund Harestad (26. mars 2019) driver gårdsbruk med melkeproduksjon i Todnemveien 21 på Harestad og får meldte luftledningstrasé utenfor stuevinduene, i utsikten mot Byfjorden. De er bekymret for støyplager, forringet utsikt, begrensninger for gårdsdriften og verdiforringelse av eiendommen, som er et av Randaberg eldste gårdstun. Området er også rikt på kulturminner. Videre mener de en luftledning vil kunne ta livet av fugl gjennom kollisjoner og elektrokusjon.

De ber om nærmere utredning av kabelløsninger, herunder en sammenligning med luftledning med hensyn til levetidskostnader. Dessuten ber de om at Lyse Elnett blir pålagt å samordne sin aktivitet med Rogfast-prosjektet der det er mulig, med det formål å vurdere mulige gevinster. De ønsker videre

at alternativ 1 for plassering av den nye transformatorstasjonen blir valgt, og at det legges kabel derfra ned til Harestadvika, i veien mellom industri og buffersonen mot bebyggelsen, og videre i sjøkabel til øyene.

Lyse Elnett kommenterer at de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, teknisk og økonomisk.

Eivind Sande Wahlberg (26. mars 2019) ønsker at ledningen legges i bakken på hele strekningen gjennom Randaberg, da en luftledning vil bli svært synlig i store deler av kommunen. Dessuten er deler av meldte trasé planlagt tvers gjennom eller tett inntil våtmarksområdet Ryggmarka med rikt fugleliv, som er foreslått vernet av Randaberg kommune. Traseen er også planlagt nær boliger, som Wahlbergs ved Kålhaug, og han viser til usikkerheten om mulige helseplager av magnetfelt. Han etterlyser samarbeid med veiprosjektet Transportkorridor vest om nedgraving av kabel, som han dessuten mener er mer driftssikker enn luftledning i det vindfulle og salte klimaet i Randaberg.

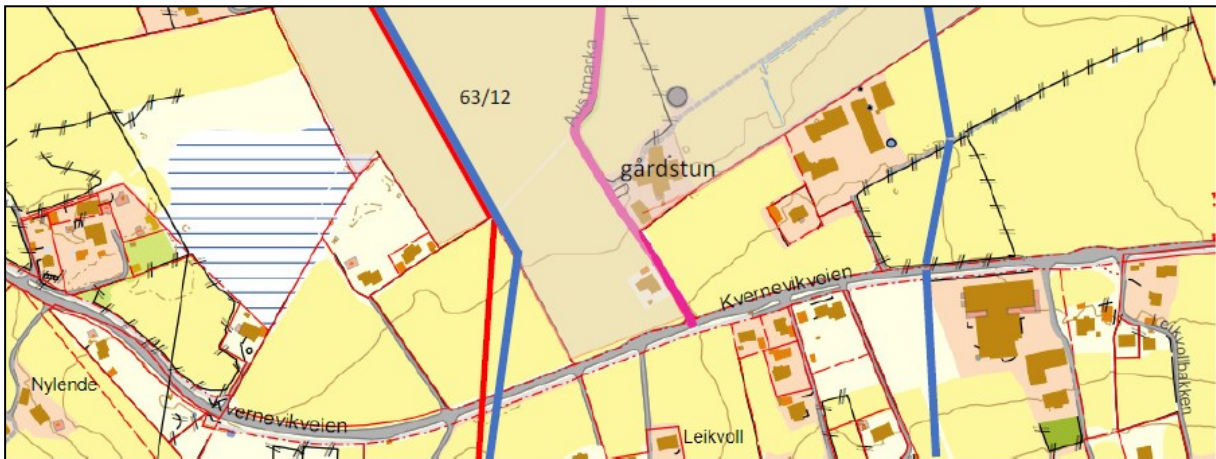
Lyse Elnett vil vurdere tilpasning av trasé 1.1 for å øke avstand til Wahlbergs bolig, og de ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning generelt.

Silje Eskildsen og Stian Hofoss (26. mars 2019) bor i Harestadvika 11 og ber om at jordkabeltrasé 1.1.2 legges bort. Det begrunner de med at den private veien den er planlagt i er skolevei for barna, og det grenser en lekeplass til denne veien. Det er ved et boligfelt, hvor det er regulert en dobling av antall boliger. Det bor 19 barn mellom 1 og 20 år i Harestadvika, og beboerne er bekymret for mulig helsekonsekvenser av magnetfelt fra kabelen. Kloakk-, vann- og strømledninger ligger allerede i denne veien, og en ny kabel vil gi problemer med reparasjon/vedlikehold av disse anleggene. De ber derfor om at det velges en trasé som ikke berører boligfelt, som trasé 1.0 Mekjarvik eller trasé 1.1 i industriområdet.

Lyse Elnett sier de vil vurdere en justering av trasé 1.1.2 for å unngå eventuelle konflikter med eksisterende infrastruktur.

Inger Narvestad og Kolbjørn Anda (26. mars 2019) eier og driver gnr. 62, bnr. 12 og gnr. 62, bnr. 23 og 46 på Leikvoll, i tillegg til at de leier gnr. 62, bnr. 18 og 34, med melkeproduksjon. De gjødsler med slangespreder. Traseene 1.1 og 2.0 vil krysse eiendommen hhv. øst og vest for gårdstunet. De ber om at ledningen blir lagt som kabel, for eksempel gjennom Stokkavatnet til E39 og videre til Harestad/Todnem, for å slippe store master i det åpne landskapet.

Om det blir bygd luftledning, er det viktig at plassering av mastene gjøres i samråd med grunneierne, for å unngå for store ulemper for jordbruksdriften. De ber om at konsekvenser for framtidig drift og dreneringssystemer utredes. Konsekvenser i anleggsperioden må også utredes, og det er viktig at anleggsarbeidet utføres slik at det blir minst mulig skade på jorda. Av de foreslått luftledningstraseene mener Narvestad og Anda at det er best om ledningen blir lagt parallelt med eksisterende ledning. Dersom trasé 1.1 velges, ber de om at vinkelpunktet på grensen mot gnr. 63, bnr. 12 trekkes lenger nord for å oppnå en bedre masteplassering, vist på kart med rød strek.

De opplyser samtidig at det langs trasé 1.1 er en del myr og blåleire under ca. 1,5 meter, og at de har detaljerte kart over grøfter og kanaler på eiendommen som kan benyttes i planlegging og prosjektering.

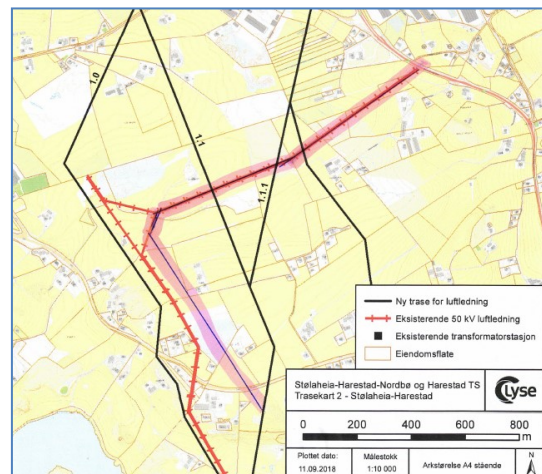
Lyse Elnett vil generelt utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk. Konsekvenser for landbruk, herunder bl.a. gjødselspredning og vanning, vil bli nærmere utredet både for anleggs- og driftsfasen. Lyse Elnett er klar over at masteplassering er viktig for landbruket. Videre vil de vurdere muligheten for justering av det aktuelle vinkelpunktet, men påpeker samtidig at en justering vil medføre redusert avstand til boligen like vest for trasé 1.1.

Einar Hanasand v/Advokatfirma Øverland ANS (27. mars 2019) eier gnr. 63, bnr. 3 i Randaberg og driver med grønnsaksproduksjon. Traseé 2.0 vil være direkte ødeleggende for produksjon og drift, men også traseene 1.1 og 1.1.1 vil være svært negative for Hanasand sin produksjon og drift. Av de framlagte traseene vil 1.0 være klart å foretrekke, selv om også denne traseen i noen grad vil berøre Hanasands virksomhet.

Han har gjort store investeringer i produksjonen og har konkrete planer for videre utvidelse av bygningsmasse og produksjonsmidler. På jordene er det nødvendig å bruke store maskiner med vanningsvogner og åkersprøyter. Vanningsvognene stråler ca. 13–14 meter opp i høyden med et nedslagsfelt på ca. 80 meter, mens åkersprøytene har to sprøytearmer på ca. 12 meter, dvs. totalt 24 meter.

Hanasand ber om at hans innspill tas hensyn til, og at det utredes andre traséalternativer enn de foreliggende, som i minst mulig grad berører produktiv matjord. Erfaringene med eksisterende ledninger er at de påvirker både arbeidere og maskiner negativt gjennom ubehag og påvirkning på elektronikk. Han stiller også spørsmål ved om ledninger kan føre til forurensning av jorda under, for eksempel ved at de tiltrekker seg store fugleflokker.

Vedlagt uttalelsen er kart som viser et alternativt traséforslag, som kan kombineres med kabel langs E39.

Lyse Elnett kommenterer at konsekvenser for landbruk, herunder bl.a. vanning, gjødselspredning og sprøyting, vil bli nærmere utredet både for anleggs- og driftsfasen. De påpeker samtidig at flere av arealene som drives av Hanasand i dag, ligger tett på eksisterende 50 kV kraftledning. På bakgrunn av uttalelsen, mener Lyse Elnett det bør utredes en ny trasé som kobler sammen trasé 2.0 med trasé 1.1 sør for Kvernevikveien. De vil generelt utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Chris Bertelsen (27. mars 2019) skriver at trasé 1.1.2 vil komme midt i et boligområde i Harestadvika, der det er regulert inn 24–25 boenheter. Grunneierne motsetter seg at veien brukes til jordkabel pga. nærhet til boliger og lekeplasser. Bertelsen er bekymret for faren for helsevirkninger av magnetfelt rundt kabelen. Kabel i veien vil også hindre etablering av framtidig bebyggelse og vedlikehold/reparasjon og etablering av annen infrastruktur i veien pga. restriksjonsbeltet rundt høyspentkabelen. Han mener det beste alternativet er sjøkabel fra Dusavika til Mekjarvik. Om det allikevel skulle bli aktuelt med en jordkabel nær Harestadvika, foreslår han i likhet med blant andre Øyvin Eskildsen, en trasé nord for buffersonen mellom boligområdet og industriområdet.

Lyse Elnett vil vurdere foreslått justering av trasé 1.1.2 for å unngå eventuelle konflikter i området.

Tone og John Gunnar Johnsen (27. mars 2019) ønsker kabel, for eksempel i Stokkavatnet og i kombinasjon med store pågående veiprosjekter, eller til Dusavika og videre sjøkabel til ny transformatorstasjon. Kabel vil spare landskap og nærmiljø for skjemmende luftledning og høye master. I regnestykket som sammenligner kabel og luftledning forventer de at verdiforringelse av boliger og samfunnsøkonomiske konsekvenser for natur- og bomiljø som følge av luftledning, inkluderes. De forventer at de store strømkundene som er med på å presse fram nye kraftledninger dekker merkostnader med en kabelløsning, slik at strømkundene ikke må subsidiere energikrevende selskaper.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Ove Hegglund (27. mars 2019) ber om at NVE vurderer bruk av boring / grøttefri teknologi for kabel over Randaberg. Han foreslår en trasé og viser til hvordan det kan gjennomføres til en kostnad som er like lav som grøft. Han inviterer til møte der dette kan diskuteres.

Lyse Elnett har erfaring med borede traseer, og disse framstår som betydelig dyrere enn åpen grøft. De brukes kun på kortere strekninger, for eksempel ved kryssing av E39, der åpen grøft vil medføre store trafikale ulemper.

Ragnhild Todnem og Rolf Holten (27. mars 2019) eier gnr. 50, bnr. 3 og begrunner hvorfor de mener stasjonsplassering 2, Todnemhammeren, og tilhørende trasé 1.0.1 ikke bør være et alternativ. Todnem er klassifisert som et område med stor natur- og kulturverdi med rikt fugleliv og aktiv gårdsdrift. Trasé 1.0.1 vil blant annet gå 30–70 meter fra den nordre skuten på SEFRAK-bygget Jærhus (verneklasse A) og 30–70 meter fra et spesielt steinhus på nabogården, nord for traseen. Det finnes også gravhauger fra yngre jernalder nær traseen. Opptil 30 meter høye master vil skjemme disse kulturminnene. På Todnem er det mange kulturminner, som vil kunne skjemmes eller direkte skades av trasé 1.0.1.

Videre er Todnem et hyppig brukt turområde med tursti som krysses av trasé 1.0.1 og skjemmes av de høye mastene. Trasé 1.0.1 vil ligge 30–70 meter fra stuevindue og forringe utsikt og bokvalitet, i tillegg til å gi støy og mulig helseskade som følge av magnetfelt. Gårdsbruk vil få begrensninger i driften, med påfølgende verdiforringelse av eiendommen for videre drift.

De konkluderer med at transformatorstasjonen bør plasseres ved Foren, etter alternativ 1, og at det legges kabler derfra og ned til Harestadvika, som skissert av Todnem Vel.

Lyse Elnett vil ta innspillet med fram mot valg av løsning.

Jarle Goa (26. mars 2019) ønsker ikke luftledning og foreslår to kabeltraseer, vist med blå streker på kartet til høyre.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Trond Rimestad (27. mars 2019) bor i Ryggveien 30 og mener et av luftledningsalternativene vil gi verdiforringelse av hans eiendom og krysse Ryggmyra. Han ber om at det legges kabel langs nye E39, 200 meter øst for hans eiendom.

Lyse Elnett ønsker å utrede kabel som alternativ til luftledning.

Jan Johnsen (27. mars 2019) ønsker jordkabel og ikke luftledning, som han mener er en utdatert og kortsiktig løsning. Kabel vi komme bedre ut i regnestykket om naturverdien beregnes, og han krever at dette gjøres. Luftledninger er negativt for livskvalitet og helse og videreutvikling av regionen. De økonomiske beregningene for luftledning er basert på feil og utdaterte premisser, og systemet for hvem som betaler for økt forbruk er umoralsk, ifølge Johnsen. Han viser til at folk kan bli syke av å bo nær kraftledninger, som bør tas med i regnestykket, sammen med tapt eiendomsverdi.

Lyse Elnett sier de vil vurdere kabel som alternativ til luftledning, både teknisk og økonomisk.

Kirsten Clausen (31. mars 2019) uttaler seg som styreleder i Randaberg Høyre og som innbygger i Randaberg kommune. Hun mener det ikke er hold i Lyse Elnetts påstand om at jordkabel er dyrere enn luftledning, da det ikke tar hensyn til kostnader knyttet til grunnverv til fordel for luftledning. Dette spørsmålet må vurderes av kvalifiserte personer før søknaden kan behandles. Hun viser til innspill om retningsboring som ny metode å legge kabel på. Hun ber om at Lyse Elnett pålegges å benytte kvalifisert kompetanse til å gjennomføre utredningene. De bør også pålegges å kunne gi ut løpende og relevant informasjon i planleggings- og gjennomføringsfasen. Hun slutter seg til forslaget om å benytte Transportkorridor Vest som trasé for jordkabel fram til ny E39, som kabelen deretter kan følge, og ber om at forslaget utredes.

Lyse Elnett sier de vil utrede kabel som alternativ til luftledning.

Rennesøy

Oddvar Mestad (12. februar 2019) er eier av gnr. 48, bnr. 11 på Mosterøy, som også knyttes en nausttomt til, gnr. 48, bnr. 23. Han mener at ilandføring av sjøkabelen etter alternativ 1.2 vil ødelegge tomten med en stor mast. Han ber om at kabeltraseen inn i Dysjalandsvågen til Vaula blir valgt, men slik at den ikke er til hinder for oppankring utenfor hans nausttomt.

I en tilleggsuttalelse 17. mars 2019 opplyser Mestad at det like vest for ilandføring av sjøkabeltrasé 1.0 til Mosterøy er det helleristninger i en bergskråning, som er dårlig merket. Han viser til at informasjon

kan finnes hos lokale kjentmenn, som elektrikerer på Voll. Der trasé 1.2 kommer i land på Mosterøy er det et viktig område for sjeldne fugler, kanskje dobbeltbekkasin, opplyser Mestad.

Lyse Elnett vil vurdere nærmere om det er mulig å løse en eventuell konflikt med Mestads nausttomt gjennom tilpasning av traseen i dette området.

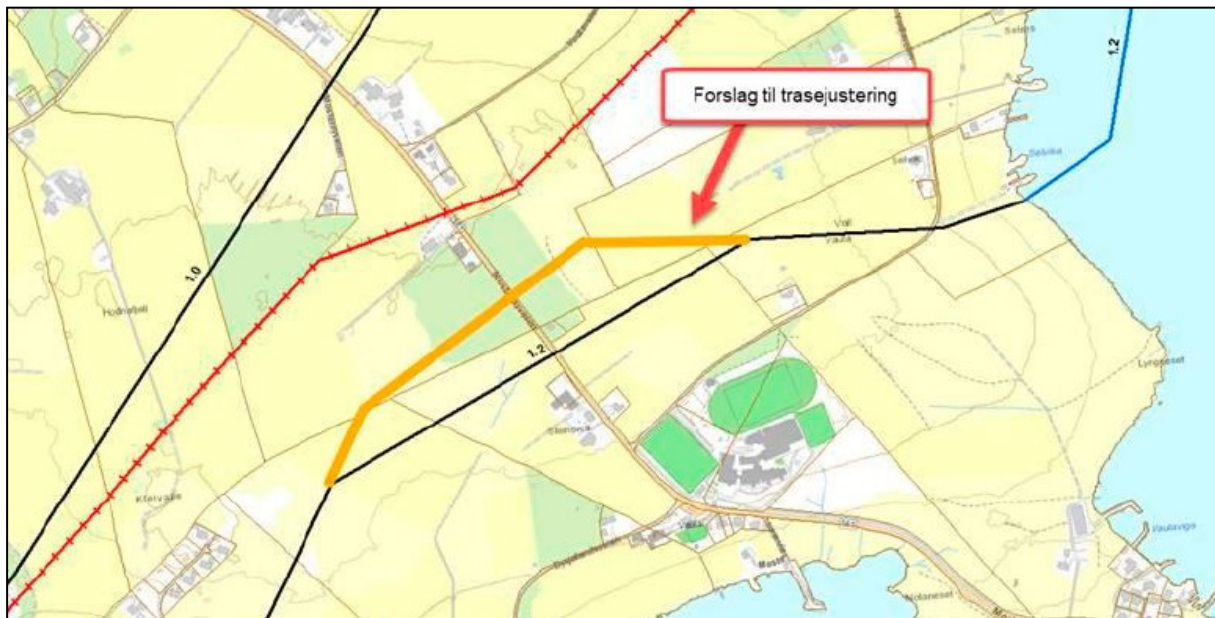
Lene Håvarstein i Hauskenveien 37, **Oddvar Aske**, i Hauskenveien 39, **Olav Håvarstein** i Hauskenveien 35, **Gerd Håvarstein** i Hauskenveien 35 og **Emil Skipenes** i Hauskenveien 41 ønsker i separate uttalelser av 12. mars 2019 at kraftledningen blir bygd som jordkabel. Alternativt ønsker de at den bygges på motsatt side av dagens kraftledning enn det Lyse Elnett har foreslått, dette for å få større avstand til bebyggelsen sør for Nordbø transformatorstasjon. Inn til stasjonen foreslår de at det legges jordkabel for å unngå kryssing av eksisterende ledning.

Lyse Elnett sier de vil se nærmere på mulighetene for en trasé på østsiden av eksisterende kraftledning på Rennesøy.

Egil Aske (12. mars 2019) eier gnr. 21, gnr. 16, Sørbøveien 55 i Rennesøy. Han ønsker jordkabel fra vestsiden av Sørbøveien og inn til Nordbø transformatorstasjon pga. bekymring for magnetfelt.

Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede utbredelsen av magnetfelt, kartlegge bebyggelse som får verdier over utredningsnivået og ev. vurdere tiltak for å redusere eksponeringen.

May Cesilie Hausken (12. mars 2019) i Mosterøyveien 247 og **Arne Kristian Hausken** (12. mars 2019) i Mosterøyveien 248 ønsker i separate uttalelser primært et trasealternativ som går i sjøen, helst trasé 3.0, men trasé 2.0 kan også aksepteres. Sekundært ønsker hun luftledningsalternativ 1.0. Om trasé 1.2 allikevel skulle bli valgt foreslår hun en justering:

Lyse Elnett vil se nærmere på forslaget til justering av trasé 1.2.

Beboere/grunneiere i Kleivane byggefelt på Mosterøy (17. mars 2019) uttaler at både trasé 1.0 og 1.2 over Mosterøy vil berøre dem negativt. Trasé 1.2 sør for boligfeltet vil være mest negativ, da den kommer nær flest beboere med dominerende master i et eller flatt og åpent landskap. Boligfeltet vil på ubestemt tid havne midt mellom to luftledninger. Traseen vil komme i utsiktsretningen mot sjøen fra boligene og dermed forringe utsikten betydelig. Boligene vil også få støyplager, og beboerne vil

påføres bekymring for helsevirkninger av elektromagnetiske felt fra kraftledningen. Traseen vil gå over dyrket mark og gi begrensninger for luftkorridoren både i sørlig og nordlig retning til en etablert mikroflyplass.

Trasé 1.0 nord for boligfeltet kommer også nær boliger, men i litt større avstand enn trasé 1.2. Mange av de samme negative virkningene vil derfor oppstå, som dominerende master, støyplager, båndlegging av dyrka mark, begrensninger for mikroflyplassen og bekymring for magnetfelt.

Beboerne i Kleivane byggefelt foretrekker et av de foreslåtte sjøkabelalternativene. De mener ekstrakostnaden må vurderes i sammenheng med at ledningen uansett må legges i sjøen, i tillegg til den store fordelen for beboere og miljø. De kjenner ikke til at kaste- og låssettingsplassene for sild og makrell som omtales som en mulig konflikt med sjøkabel i meldingen, har vært i bruk de siste 20 årene. Dersom det er nødvendig, mener beboerne at tilleggskostnaden for kabel bør kunne dekkes av de store nyttehavere av forbindelsen, Rogfast og Green Mountain Data Centre. Dette bør utredes nærmere.

Selv om beboerne i Kleivane ønsker sjøkabel, foreslår de at et tredje luftledningsalternativ over Mosterøy blir utredet. Dette innebærer landfall for sjøkabel på vestre del av Askje, med luftledning derfra og opp mot oversiden av Mosterøyveien på Askje vest, i le av bakenforliggende skråning ned mot Vaulevika og deretter i sjøkabel til Rennesøy.

De mener fordelen med deres foreslåtte trasé er at den primært går nær industriområde, og i langt større avstand til boliger enn meldte traseer. Den vil være mindre dominerende i landskapet på grunn av bakgrunnsdekning, og den berører i mindre grad dyrket mark.

Beboerne ber om at det gjennomføres tekniske og økonomiske vurderinger av sjøkabelalternativene 2.0 og 3.0 til et nivå som gir tilstrekkelig grunnlag for en reell sammenligning med luftledningsalternativene på strekningene. Det må anvendes oppdaterte kostnadsnormer. De ber også om at deres foreslåtte luftledningsalternativ over Askje vest utredes på lik linje med de andre traseene. I tillegg ber de om at det vurderes om eksisterende veitunneler mellom Randaberg og Sokn og Mosterøy og Rennesøy kan brukes til kabelføring.

Lyse Elnett vil inkludere foreslåtte luftledningstrasé over Askje i det videre arbeidet. Sammenligning av kostnader for sjøkabel og luftledning vil utredes. Av sikkerhetsårsaker er det ikke aktuelt med 132

kV-kabler gjennom undersjøiske tunnelanlegg, og en slik løsning ønsker Lyse Elnett ikke å utrede nærmere.

Gry Hodnefjell Haugen (24. mars 2019) er grunneier på Mosterøy, og opplyser at sjøkabeltrasé 1.0 vil komme i land på hennes eiendom i Bekkjarvik, noe hun ikke ønsker. Store master vil skjemme landskapet i området, som er uberørt, åpent og værutsatt og hvor det er helleristninger. Hun mener at kabeltraseen vil bli forlenget pga. at den må legges rundt en stor grunne for å komme inn i Bekkjarvik. Ilandføringen vil hindre utbygging av naust, og luftledningen vil gi utfordringer i landbruksdriften. Haugen er også bekymret for elektromagnetiske felt og støy.

Hun mener det beste er å legge hele ledningen i sjøkabel. Hvis det allikevel må bli luftledning, har hun foreslått en alternativ trasé i et område der det allerede er veier og industri, og i skrått terreng som gir bakgrunnsdekning, vist på kartet til høyre.

Lyse Elnett sier de vil inkludere det foreslåtte luftledningsalternativet over Askje i det videre arbeidet. De vil også vurderer mulighetene for forlengelse av trasé 1.0, slik at traseen går parallelt med eksisterende luftledning fram til dagens landtak.

Jan Sigve Haugen (24. mars 2019) bor på Hodnefjell på Mosterøy og blir berørt av trasé 1.0, med flere av de samme argumentene som Gry Hodnefjell Haugen. Han foreslår en tilsvarende luftledningstrasé som henne, men ønsker primært sjøkabel med trasé 3.0 som førstevalg og trasé 2.0 som andrevalg. Han foreslår blant annet å føre trasé 3.0 direkte inn til Green Mountain Data Centre.

Lyse Elnett sier de vil vurdere luftledningsforslaget over Askje. Å legge sjøkabeltrasé 3.0 direkte mot Green Mountain Data Centre og Gangenes tas med som innspill til videre behandling og vurdering av framtidig nettstruktur i Ryfylke-bassenget.

Harald Dirdal (24. mars 2019) ønsker ikke trasé 1.0 slik det er foreslått, da denne traseen vil krysse over hans beite og passere 30–40 meter fra stuevinduet. Han er bekymret for magnetfelt. I tillegg har han sammen med naboene planlagt en felles samlegrøft/kanal der traseen er planlagt, og ledningen vil gjøre det vanskelig med framtidig reparasjon og vedlikehold, forventer Dirdal. Han er også bekymret for hva som kan skje hvis det går hull på slange som sprer husdyrgjødsel, slik at det kommer i kontakt med strømledningene. Han ønsker sjøkabel inn Dysjalsvågen og videre til Rennesøy.

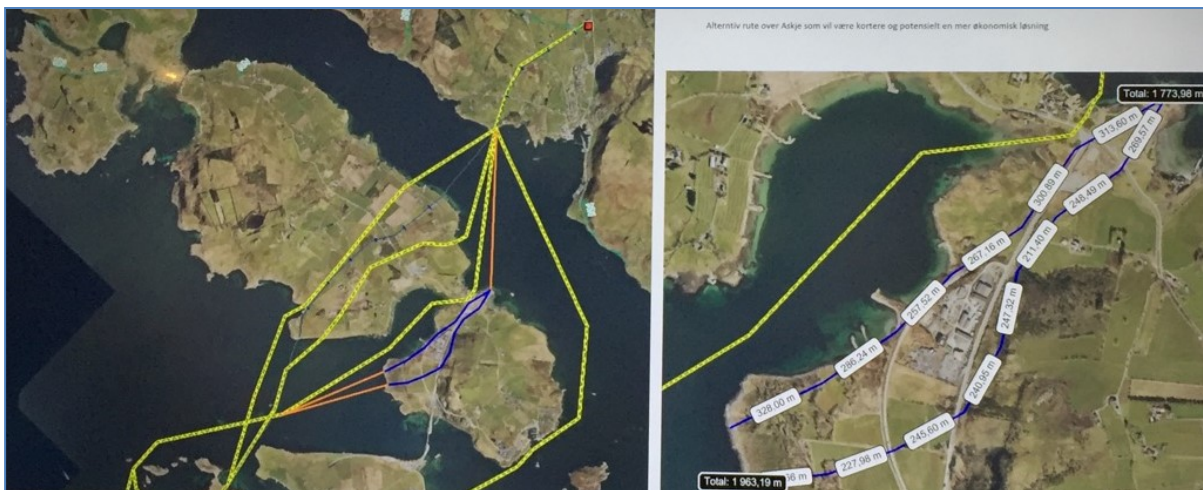
Lyse Elnett vil utrede utbredelsen av magnetfelt, kartlegge bygg som får magnetfelt over utredningsnivået og eventuelt utrede tiltak for å redusere eksponeringen.

Ola Hodnefjell Haugen (24. mars 2019) bor på Mosterøy og er ansatt i Green Mountain på Hodne. Han stiller spørsmål ved at ledningen legges inn til Nordbø når det er Green Mountain som er sluttbruker. Det bør legges en trasé direkte fra Lysebotn til Hodne, mener han. Om det likevel blir en løsning med de meldte traseene ønsker han mest mulig sjø- eller jordkabel. Trasé 1.0 kommer i land i en strandlinje med hard sjø og helleristninger like ved. Både trasé 1.0 og 1.2 vil være negative for landskapet på Mosterøy, og han har derfor foreslått en alternativ trasé, vist på kart:

Lyse Elnett kommenterer at det på nåværende tidspunkt ikke er aktuelt med en forbindelse direkte fra Lysebotn til Rennesøy. De vil vurdere mulighetene for en justering av trasé 2.0 over Askje.

Olav Edland (24. mars 2019) sier meldte trasé 1.0 vil ha negativ virkning på gnr. 49, bnr. 11 i Rennesøy, da hoveddreneringsnett for landbruk er bygd langs/under traseen, noe som kan påvirke driften. Dreneringsnettet krever jevnlig vedlikehold. Det samme gjelder fire dekar som ikke er dyrket i strandsonen, som traseen vil hindre utnyttelsen av. Han viser til vedlagte forslag om alternative traseer over Askje:

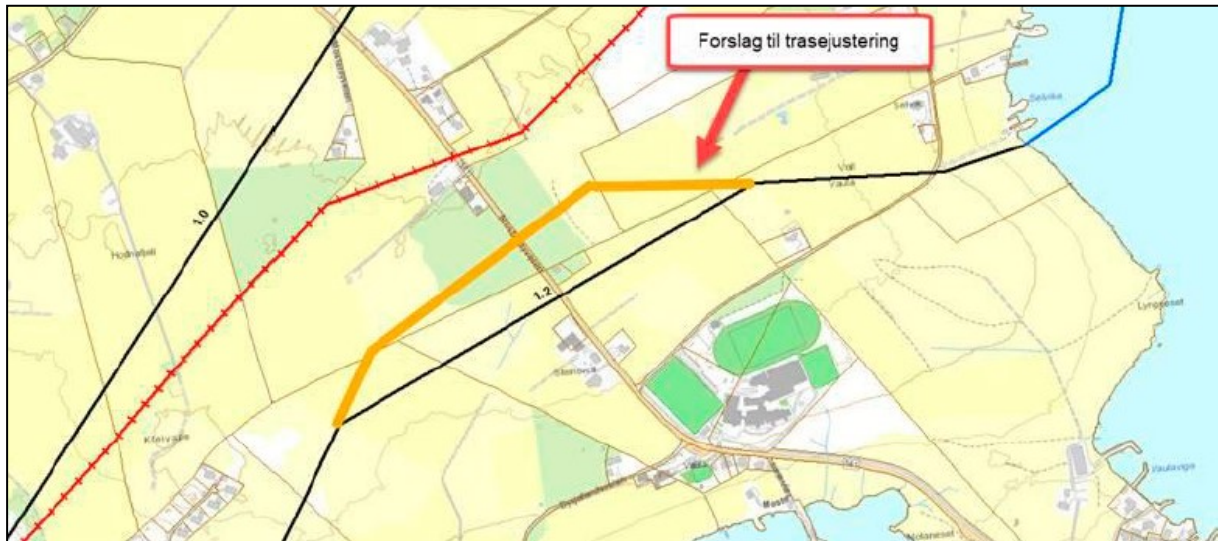
Lyse Elnett kommenterer at konsekvenser for landbruk, herunder dreneringssystemer, vil bli nærmere utredet både for anleggs- og driftsfasen. De vil inkludere de foreslåtte luftledningstraseene i det videre utredningsarbeidet.

Sveinung Sørheim (24. mars 2019) er negativ til trasé 1.0, fordi den vil gi ulemper for hans eiendom, gnr. 49, bnr. 17 i Rennesøy. Traseen krysser Vodlaveien med høye master og vil være skjemmende i strandsonen. Han mener sjøkabelen bør trekkes forbi Vodlaveien, slik at nærmeste mast plasseres på

oppsiden av Vodlaveien. Han foreslår i stedet samme traséendring over Askje som Olav Edland. Han legger også ved bilde som viser at ledningstraseen vil ligge under vel 26 meter fra bolighuset.

Lyse Elnett sier de vil se nærmere på mulighetene for å justere trasé 1.0 i det aktuelle området.

Dagny og Geir Hausken (24. mars 2019), eiere av gnr. 47, bnr. 8 i Rennesøy ønsker primært sjøkabel, først trasé 3.0, deretter trasé 2.0. Trasé 1.2 går like ved en hytte der den krysser Mosterøyveien, og de kan ikke se at det er plass til en luftledning mellom hytta og deres sauehus. Om luftledning velges, ønsker de en justering av trase 1.2, vist på kart:

Lyse Elnett vil se nærmere på muligheten for å justere traseen som foreslått av Dagny og Geir Hausken.

Odd Tommy Bredal (25. mars 2019) er berørt grunneier av gnr. 47, bnr. 4 i Rennesøy, og bemerker at trasé 1.0 og 1.2 kommer i konflikt med en hel del dyrket mark og ligger nær bebyggelse. Han opplyser at det på hans eiendom må tas hensyn til eventuelle gamle vei- og strandretter og landnoter, som det kan finnes informasjon om i Statsarkivet. Han foretrekker trasé 3.0, 2.0 eller en kombinasjon av 2.0 og et forslag om justering via Askje Vest, som følger gang- og sykkelsti ned til Kadlaneset, vist på kartet til venstre under. Traséforslaget vil stort sett ikke berøre dyrket mark eller bebyggelse. Han mener det også bør utredet et sjøkabelalternativ skissert på kartet til høyre under, som går direkte til Green Mountain, og derfra benytte de to traseene som ligger parallelt med gassledningen fra Østhusvik til Nordbø.

Lyse Elnett sier at konsekvenser for landbruk vil bli utredet både for anleggs- og driftsfasen. De vil også inkludere foreslått luftledningstrasé over Askje i det videre arbeidet. Traséforslaget direkte til Green Mountain og Gangenes vil tas med som innspill til videre saksbehandling og vurdering av framtidig nettstruktur i Ryfylkebasenget.

Jill og Atle Ravndal med flere (25. mars 2019), grunneiere på gnr. 48, bnr. 9 i Rennesøy, er negative til de meldte traseene 1.0 og 1.2, som de mener vil ha visuelle ulemper og kunne føre til helseplager. På eiendommen er det etablert en mikroflylandingsstripe som er i aktiv bruk, og det vil være sikkerhetsmessig uheldig å omringe flystripa med enda flere luftledninger, med tanke på nødlandingsmuligheter. Flystripa fungerer også som mulig «nødhavn» for ordinære småfly som får problemer i kystområdet mellom Sola og Haugesund lufthavn. De foreslår derfor en alternativ trasé over Askje vest, lik den som foreslås av beboere/grunneiere i Kleivane byggefelt på Mosterøy. De ber om denne luftledningstraseen blir utredet, selv om de helt klart mener at et av sjøkabelalternativene bør velges.

Lyse Elnett vil inkludere foreslåtte luftledningstrasé over Askje i det videre arbeidet. De gjør også oppmerksom på at de i planleggingen av de meldte traseene har tatt hensyn til beliggenheten av mikroflyplassen.

Leif Magne Helgeland v/ Advokatfirmaet Legalis (22. mars 2019) er eier av gnr. 48, bnr. 6 i Rennesøy. Trasé 1.2 går på østsiden av byggefeltet Kleivane og 60 meter fra Helgelands hus. Han har innvendinger til denne traseen. Helgeland er ikke direkte berørt grunneier, men han er generelt bekymret for hvordan dette vil påvirke miljøet, og spesielt helsen ved eksponering for magnetfelt. Han mener ledningen vil bli dominerende i et flatt og åpent landskap, føre til at byggefeltet blir «omringet» av luftledninger, komme i boligens utsiktsretning mot sjø, føre til støyplager, ulemper for dyrket mark, påvirkning av fuglelivet og begrensninger for mikroflyplassen i området.

Det klart mest foretrukne alternativet er et av de meldte sjøkabelalternativene, da Helgeland mener de unngåtte ulempene for beboere og miljø veier opp for tilleggskostnaden og eventuelle framtidige reparasjonsutfordringer med sjøkabel.

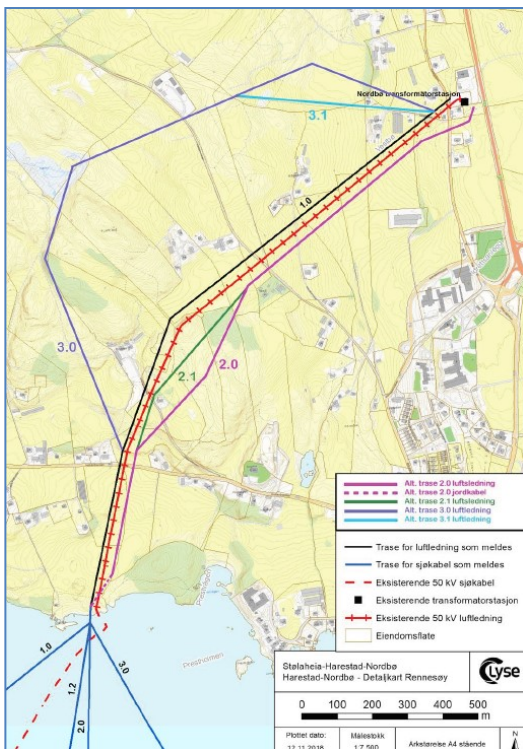
Lyse Elnett kommenterer at de vil utrede kostnadsdifferansen mellom sjøkabel og luftledning forbi Mosterøy, og deretter foreta en samlet vurdering av om en lengre sjøkabel kan gi større fordeler enn luftledning. I utredningen vil de også beskrive forventet tidspunkt for riving av eksisterende 50 kV

ledning. Konsekvenser for landbruk vil bli utredet både for anleggs- og driftsfasen, og det er tatt hensyn til mikroflyplassen i planleggingen av de meldte traseene. Magnetfeltutbredelsen, bygninger som kan få magnetfelt over utredningsnivået og ev. tiltak for å redusere eksponeringen vil også bli utredet.

Dagfinn Edland (24. mars 2019) eier gnr. 49, bnr. 1 i Rennesøy og protesterer mot trasé 1.0, da han mener traseen vil komme i konflikt med drenering og kloakk-/avløpsrør i området. Disse anleggene krever vedlikehold, og Edland forventer at det vil bli lagt begrensninger på hva som blir tillatt å gjøre langs ledningstraseen. Det vil i verste fall sette jordbruksareal ut av drift og gi økonomisk tap for flere eiendommer i området. Han er også bekymret for at bygging av ledningen vil skade hoveddreneringen, som er viktig for et stort område, som han viser på et bilde vedlagt uttalelsen. I tillegg kommenterer han at flere hus vil komme ned mot ca. 35 meter fra traseen. Han foreslår en alternativ trasé på Askje, som vil gi både kortere kabel- og luftledning, i tillegg til større avstand til hus. Dette er det samme forslaget som er lagt fram av Olav Edland.

Lyse Elnett sier at konsekvenser for landbruk og dreneringssystemer vil bli utredet for anleggs- og driftsfasen, og de vil vurdere muligheten for å justere trasé 1.0 i dette området. Traséforslaget over Askje vil de også vurdere nærmere.

Ivar Raugstad (26. mars 2019) er grunneier og har allerede 50 kV-ledningen som krysser eiendommen i sør. Ny ledning i trasé 1.0 med et byggeforbudsbelte på 30 meters bredde vil beslaglegge 5400 m² av eiendommen, ifølge Raugstad. Han ber om at avstanden mellom de to ledningene reduseres til et absolutt minimum, for å redusere det samlede båndlagte arealet. Arealet som berøres planlegges brukt til framtidige driftsbygninger. Det beste vil være om den nye ledningen legges på østsiden av dagens ledning, utenom jordet i sør. I tillegg er det viktig å unngå å plassere master midt i jordet, med de ulemper det vil få for driften. Raugstad har lagt fram tre forslag til traséjusteringer, vist på kart.

Forslag 2.0 går på østsiden av dagens ledning og går som jordkabel et stykke opp på land ved Prestvågen. På sørsiden av Hellandsveien 53 justeres traseen noe østover. Traséforslaget vil gi økt avstand til 16 hus langs opprinnelig trasé og imøtekomme behovene til grunneier.

Forslag 2.1 er en variant av forslag 2.0 som krever mindre endring.

Forslag 3.0 innebærer en justering i retning nordvest, deretter nord og nordøstover før den vinkler mot Nordbø transformatorstasjon. Dette forslaget gir størst avstand til alle husstader langs den nye ledningen.

Forslag 3.1 er en mulig variant av 3.0, som følger eksisterende kraftledningstrasé fra IVARs gjenvinningsstasjon til Nordbø transformatorstasjon.

Videre peker Raugstad på at det bør utredes å legge kabelen i Gangenes-området, da Green Mountain Data Centre vil stå for den største forbruksøkningen. Han nevner også at det har vært positive signaler om etablering av en ny cruisehavn på Rennesøy. Han oppfordrer til at det tenkes langsiktig.

Lyse Elnett vil vurdere de foreslåtte alternativene 2.0 og 2.1. Alternativene 3.0 og 3.1 er betydelig lengre, og Lyse Elnett kan ikke se at de samlet sett gir vesentlige fordeler. De ønsker derfor ikke å utrede disse nærmere. Innspillet om å vurdere en trasé direkte mot Green Mountain tar de med som innspill til vurderingene rundt framtidig nettstruktur i Ryfylke-bassenget.

Bernt Hodnefjell (27. mars 2019) mener det bør legges sjøkabel inn Dysjalandsvågen og jordkabel fra Dysjalandsvågen til Kallagnes. Det bør bygges en koblingsstasjon som splitter ledningen på Kallagnes, og derfra sjøkabel til hhv. Nordbø og Green Mountain.

Lyse Elnett ser ikke behov for å bygge en koblingsstasjon på Askje, da det fordyrer systemløsningen vesentlig, uten at det vesentlige positive virkninger på nåværende tidspunkt.

Leif Harestad, Knut Bru, Torleiv Bru, Kjartan Åsheim og Anders K. Nesheim (27. mars 2019) er grunneiere på Bru og sier i en felles uttalelse at det er bedre å legge sjøkabel forbi Bru enn en 1,3 km lang, innskutt kabel over øya. De mener de to overgangene mellom kabel og luftledning påfører forbindelsen økt feilsannsynlighet. Dessuten er vestsiden av Bru et svært værhardt område som prosjekteringen må ta hensyn til. Grunneierne mener Lyse Elnett må pålegges å beregne den samfunnsmessige konsekvensen av avbrudd som følge av korte, innskutte luftledninger i sjøkabeltraseen. Kostnadsanalysene må inkludere kostnader med landtak i tillegg til kostnaden per meter sjøkabel. Estimering av feilsannsynlighet må differensiere mellom landtak, overganger mellom luftledning og kabel og lengde på sjøkablene, understreker grunneierne.

De mener videre at Lyse Elnett i utredningen må klargjøre konsekvenser for kystlynghei av luftledningsalternativ 1.0, herunder muligheten for kontrollert brenning av store områder under ledningen og ved mastepunkter. Konsekvenser for kjente og ukjente fredete kulturminner, som for eksempel helleristingen på Bru, må også utredes. Fuglelivet på Bru må kartlegges og konsekvensutredes.

I utredningen må Lyse Elnett også pålegges å legge fram detaljerte mastepunkter og ledningsprofiler. Høydebegrensning for bruk av utstyr som gravemaskin og gjødselspreder under ledningen må beskrives. De må videre pålegges å begrunne behovet for å la eksisterende 50 kV ledning stå etter at den nye ledningen er etablert. Om det er behov for å beholde 50 kV-ledningen, bør Lyse Elnett pålegges å fornye sjøkablene de nå mener må skiftes ut. I tillegg ber grunneierne om at Lyse Elnett utreder mulighetene for å etablere tilkomstveier for montasje av master, og at disse gjøres tilgjengelig for grunneierne etter at anleggsarbeidet er avsluttet. Konsekvensen for forsyning til Nordbø transformatorstasjon mens ny ledning bygges parallelt med denne må utredes nærmere.

Lyse Elnett tar innspill med fram mot valg av løsning. Forventet tidspunkt for riving av eksisterende 50 kV infrastruktur i området vil beskrives nærmere i konsekvensutredning og konsesjonssøknad.

Karl Olav Hodnefjell (27. mars 2019) er eier av gnr. 50, bnr. 2 på Mosterøy og kommer med kommentarer til den ene traseen. Ved landtaket i Bekkarvika er det et populært turmål med helleristinger som en luftledning vil skjemme. Traseen vil gå parallelt med eksisterende ledning over Hodnefjells eiendom, noe han synes er belastende. Blant annet mener han å bli påført restriksjoner på bruk av gravemaskin og annen landbruksvirksomhet. Han viser dessuten til at fugl har kollidert med dagens ledning.

Han spør om det ikke vil være bedre å unngå å legge ledningen så nær eksisterende ledning, som skal forsyne Rennesøy gjennom byggeperioden, og med tanke på framtidig forsyningsikkerhet. Om traseen blir valgt, ber Hodnefjell om at mastene blir plassert slik at de ikke er til hinder for normal landbruksdrift, dvs. utenom dyrket mark.

Avslutningsvis stiller han spørsmål ved om det ikke vil være mer fornuftig å legge en sjøkabel direkte fra Harestad til Hodne og Green Mountain og etablere en ny transformatorstasjon der.

Lyse Elnett sier de vil ta med innspillet fram mot valg av løsning. Når det gjelder forslaget om en trasé direkte mot Green Mountain og Gangenes, tar de med innspill i videre vurderinger av framtidig nettstruktur i Ryfylke-bassenget.

Tor Sveinung Vagle (27. mars 2019) er hytteeier på Håneset 2 og ivrig amatørornitolog. Han ønsker at luftledning over Bru unngås, av hensyn til fuglelivet. Et vesentlig bidrag vil være å få fjernet dagens ledning og erstatte den med en sjøkabel forbi Bru.

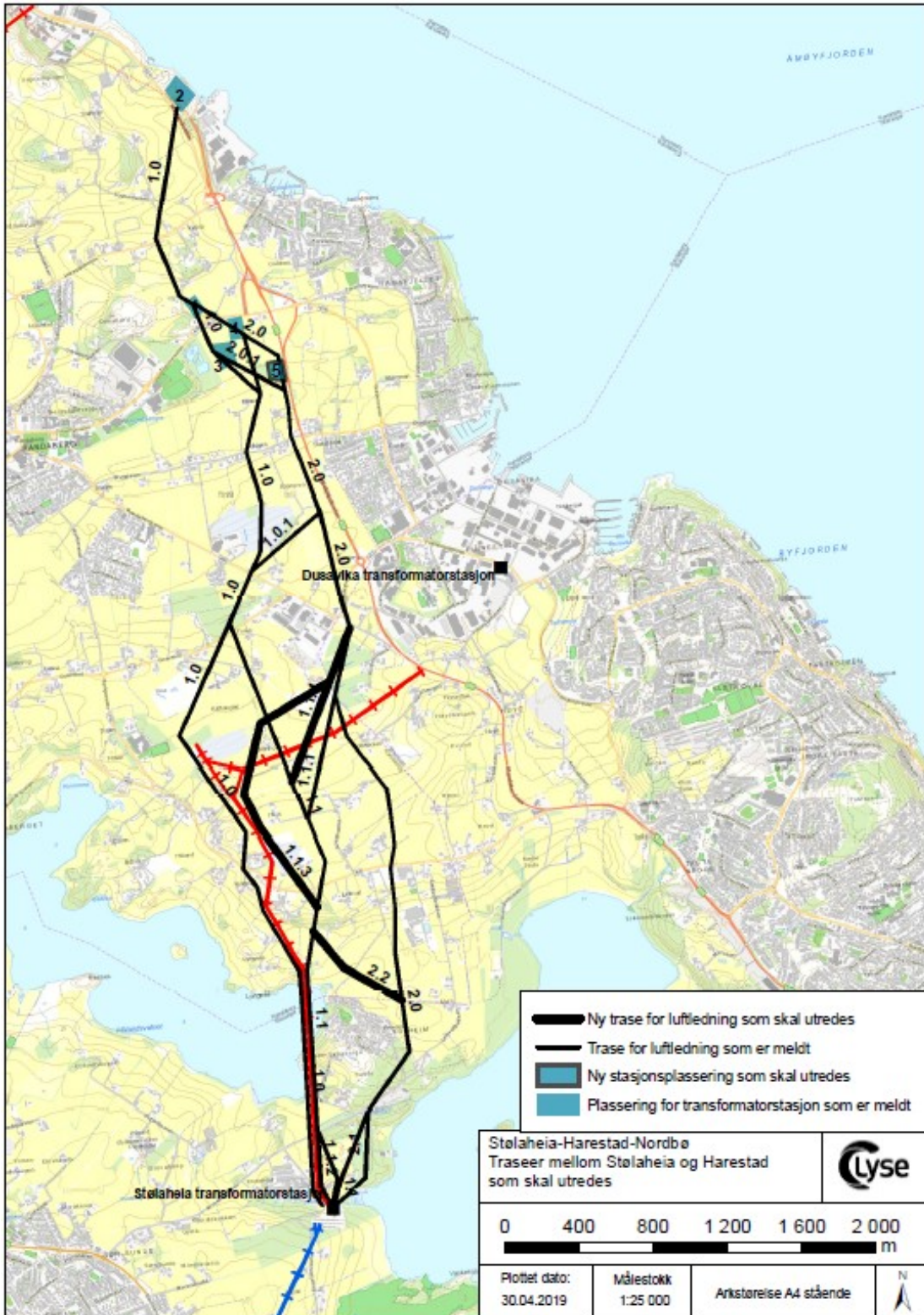
Lyse Elnett kommenterer at de vil beskrive forventet tidspunkt for riving av eksisterende 50 kV ledning nærmere i konsekvensutredning og konsesjonsøknad.

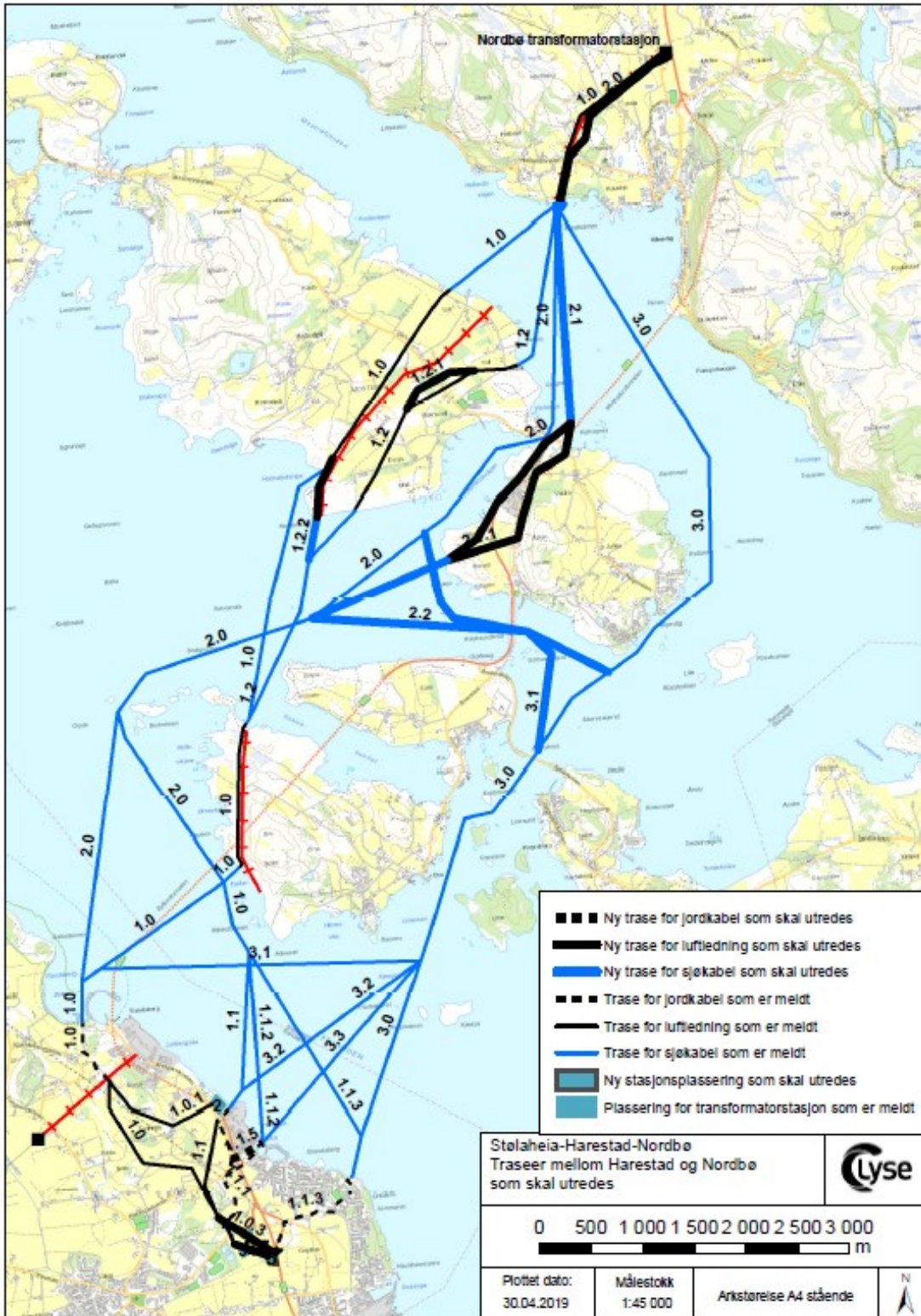
Ståle Vikøyr, Torleiv Jansen Bru og Inger Lise Bru (26. mars 2019) skriver at Bru er et svært naturskjønt område, som er et attraktivt og verdifullt friluftslivsområde til lands og for padlere og båtfolk. Det er etablert en kunst- og kultursti fra tunet til gnr. 44, bnr. 4 til Burhavet, som den nye ledningen vil bli synlig fra og krysser. De ber om at alle luftledninger fjernes fra Bru.

Lyse Elnett kommenterer at de vil ta innspillet med fram til valg av løsning.

Generell kommentar til foreslåtte løsninger fra Lyse Elnett

På bakgrunn av innkomne uttalelser har Lyse Elnett vist på kart de traseene og traséjusteringene de mener er fornuftig å utrede nærmere, i tillegg til meldte traseer, som de ikke finner noe grunnlag for å utelukke før de er utredet. Dette er vist på etterfølgende kart.

De har også lagt fram forslag til tre ulike kabelkonsepter de mener det er fornuftig å foreta en teknisk og økonomisk utredning av, inkludert et nytt forslag til plassering av transformatorstasjonen (nr. 5 i kartet):

